

INVĂȚĂTORUL

ORG. ASOC. INVĂȚĂTORILOR ROM. DIN ARDEAL, CRIȘANA și MARAMUREȘ
REVISTĂ PEDAGOGICĂ, SOCIALĂ ȘI CULTURALĂ

CUPRINSUL :

Gh. Comicescu : Curente pedagogice contemporane față de pedagogia trecutului.

Tralan Șuteu : Dezideratele învățătorilor ardeleni.

George Șerban : Studiul gramaticii și școlarii mici.

Gr. Almășianu : Problema încadrării învățătorilor ardeleni.

Vasile Nossă : Religia în școlile noastre primare.

Alexandru Duvlea : Pensionarea învățătorilor.

Stefan Tătaru : Autoritatea învățătorului în fața clasei.

I. Coclorva : Dreptul de proprietate a școlilor din Ardeal.

George Molan : Lucrul manual în școala primară.

Cronică : Gradația militară. — Încadrarea învățătorilor din provinciile alipite. — Gratuitatea învățământului primar. — Grupul parlamentar al învățătorilor. — Comisii pentru cercetarea cărților. — Adunarea generală a Băncii Învățătorilor. — Trecerea elevilor normaliști în gimnazii și licee. — Congresul Federației Universale a Asociațiilor Pedagogice. — Cum stăm cu școlile. — Congresul învățătorilor bucovineni. — Adresa Asociației inv. bucovineni. — Un aparat de cetit pt. orbi. — Lucruri triste. — Circulara Astrei. — Lupta contra analfabetismului în Iugoslavia. — Recidiva analfabetismului în Rusia. — Întâlnire colegială. — Clarificarea situației normaliștilor fără stagiul militar. — † Teodor Speranță. — † Ioan Gorun. — Examenele particulare de curs primar. — Achitarea ordonanțelor de plată dela Min. Instrucțiunii. — Convenire.

Cărți : „Pentru reforma învățământului istoriei.“ — „Codul Învățământului“. — „Profesorul“. — „Administrația învățământului primar“. — „Rolul învățătorului ca factor de îndrumare socială.“

Reviste.

Redacția : Cluj, Casa Învățătorilor.

Administrația : Cluj, Piața Ștefan cel Mare No. 5 (Banca Învățătorilor).

CLUJ

TIPOGRAFIA „PROGRESUL“ STRADA COGĂLNICEANU No. 4.

INVĂȚĂTORUL

ORG. ASOC. INVĂȚĂTORILOR ROM. DIN ARDEAL, CRIȘANA și MARAMUREȘ
REVISTĂ PEDAGOGICĂ, SOCIALĂ ȘI CULTURALĂ

Curentele pedagogiei contimporane față de pedagogia trecutului

Se afirmă astăzi foarte mult că știința educației a realizat un progres remarcabil față de pedagogia trecutului, în așa măsură, că cu drept cuvânt, se poate vorbi de o adevărată „eră nouă” în istoria pedagogiei. Preocupările marilor personalități didactice pe de o parte și a teoreticienilor ce se ocupă de probleme în legătură cu școala și cu învățământul de altă parte au creat o atmosferă favorabilă acestei idei, care prinde rădăcini în marele public, câștigând interesul unui cerc de intelectuali din ce în ce mai mare. Numărul revistelor de specialitate, al congreselor și societăților internaționale dovedesc aceasta cu prisosință.

Alături de acești entuziaști se aud însă și glasuri, care exprimă rezerve față de progresele prezentului și aceste glasuri se ridică dintre diletanții în materie de educație, cari neputând cuprinde problema în tot complexul ei, așa cum se prezintă astăzi, rămân desorientați în fața aspectelor ei multiple și o declară lipsită de sistem, dacă nu chiar lipsită de un obiect de cercetare propriu, care s'o justifice în existența ei. O a doua categorie de sceptici se recrutează chiar din sinul pedagogilor specialiști, ortodoxi ai pedagogiei tradiționale, cari nu văd în mișcarea de acum, decât reflexul de idei moștenite dela marii educatori ai trecutului, încetățenite și actualizate în învățământ, iar tentativele cu adevărat novatorii, le socotesc drept niște erezii pedagogice, menite să contribuie la discretul pedagogiei ca știință.

Față de aceste opinii contradictorii poziția științei noastre trebuie clarificată spre a se vedea ce poate rezista criticei obiective din aprecierile variate ce i se aduc. Este această „eră nouă”, exponentul unui sistem de cugetare și al unei practice școlare cu totul deosebită de ceace a fost mai înainte, cum zic unii, ori poate, varietatea discuțiilor ce se nasc în jurul problemelor de educație și așa numitele inovații ale timpului nostru, sunt semnele unei crize de sistem, cum se exprimă cei din tabăra adversă? Pentru a răspunde acestor întrebări să încercăm a schița caracterele esențiale ale pedagogiei contemporane, spre a prinde mai întâiu raportul ei cu manifestările similare din trecut și apoi să

vedem dacă înfățișerile sub care se prezintă ea îndreptătesc critica negativă ci i se aduce, sau dacă dimpotrivă, aceste înfățișeri pot coexistă într'un sistem unitar și organic.

Pedagogia contemporană este integrală, adică îmbrățișează întregul domeniu al educației, fără deosebire de vârstă, sex, clasă socială, profesiune și așa mai departe. În istoria pedagogiei întâlnim de asemeni tipuri variate și curente pedagogice, în care își găsim originea cele mai multe dintre ideile pedagogice ale timpurilor noastre. Inșă aceste tipuri și curente în istoria pedagogiei sunt legate de o anumită epocă și de obicei dispar odată cu dânsa, dacă nu trec cel puțin în al doilea plan. Așă întâlnim de exemplu un tip scolastic, un tip umanist, altul reformat, cavaleresc, iezuit, jansenist, etc., fiecare cu unele principii sănătoase, ear care în ansamblul lor, exprimă o stare de spirit a unei epoce determinate, pentrucă în fiecare din ele găsim o idee dominantă ca punct de convergență pentru întreaga cugetare pedagogică. Spre exemplu, la tipul cavaleresc predomină idea de castă, la iezuiți ideea religioasă și tot așă la celelalte. Acelaș lucru l-am putea spune despre curentul naturalist. În el se găsim unele caractere, pe care știința educației le susține și astăzi cu aceeași căldură. Pedagogia trecutului este unilaterală; lupta între principii se dă în favoarea unora dintre ele cu excluderea celorlalte. Ideile pedagogice se înșără într'o linie de succesiune, a cărei perspectivă nu prezintă mari dificultăți, observatorului critic. Cu totul altfel stau lucrurile astăzi. Literatura de specialitate este un câmp ce luptă pentru tot felul de concepții, iar școala un teren de înfăptuire al tuturor idealurilor educative. Așă de pildă pedagogia înțalege să respecte individualitatea copilului, fără să uite interesele colectivității sociale, din care acesta face parte. Va cultiva funcțiunile de recepție, dar și pe cele de idee printr'o proprie elaborare mintală din partea școlarilor. Se ocupă în mod egal de educația ambelor sexe dela cea mai fragedă vârstă până când crede că procesele de maturizare sunt desăvârșite. Educația infirmilor, anormalilor fizici și mintali și a celor ce au nevoie de asistența socială găsește și ea locul între preocupările pedagogice. În afară de aceasta se poate vorbi astăzi de o pedagogie socială, de o pedagogie a personalității, de una inductivă și deductivă, de alta religioasă, de o pedagogie filosofică a valorilor, cași de o pedagogie experimentală. Asta însemnează că toate ideile pe care pedagogia tradițională le-a enunțat și înregistrat încetul cu încetul în linia timpurilor, se precizează și se împletesc în pedagogia actuală, într'o simultaneitate ce explică neîncrederea acelor cari, neobișnuiți să prindă rapurturile părților, scapă unitatea întregului.

Pedagogia actuală este dinamică, adică se întemeiază pe cunoașterea sufletului copilăresc în veșnică mișcare și evoluție, prin care se deosebește în mod radical de sufletul omului adult. Altădată știința educației se ajută de o psihologie a sufletului ca atare, de o psihologie generală și abstractă, fără posibilitate de

articulație. Evident că s'au găsit și atunci spirite cu putere de intuiție genială, cari să vadă că această procedare este absurdă, însă întronarea unor metode mai potrivite cu realitatea psihologică este opera zilelor noastre. Pedagogia trecutului pune în centrul preocupărilor sale materialul de învățământ, iar copilul trebuia să se adapteze acestui material, de unde urmă că școala avea un caracter informativ. Astăzi dimpotrivă, centrul de interes îl formează copilul cu caracterele sale diferențiale, cu interesele lui specifice, așa că se poate admite că școala de astăzi ca realizare practică a pedagogiei, tinde să devie o instituție formativă cu adevărat. Spontaneitatea copilului este cel dintâi factor asupra căruia se îndreaptă atenția educatorului, căutând să păstreze elevilor însușirea lor fundamentală de a fi activi, nu numai pe latura intelectuală, ci și în domeniul educației morale. Marea mișcare pedagogică din toate țările, literatura atât de bogată despre acest obiect, școalele noi fondate pe aceste principii, noua îndrumare ce se dă în multe părți elevilor pentru o disciplină liberă, prin așa zisa autonomie școlară, sunt probe evidente, că cugetarea pedagogică actuală înscrie între paginile sale acea „eră nouă” cum o proclamă ea cu încredere și entuziasm.

Din acest caracter al pedagogiei actuale reiese și altul și anume acela care face din ea o știință *genetică*! În școalele trecutului predomină grija pentru transmiterea și cumularea cunoștințelor și aceasta pe cale memorială cu toate protestele mai tuturor pedagogilor de seamă. Era de așteptat prin urmare că selecționarea și adaptarea materialului de învățământ în acord cu evoluția psihologică a elevului să nu fi fost un imperativ didactic în sufletul educatorilor depe acea vreme. Pedagogia știe astăzi că fiecărei vârste îi corespunde un anumit colorit sufletească. Fiecare funcțiune se desăvârșește într'un anumit timp, conform procesului de maturizare și de aceea pedagogia recomandă ca școala să nu înceapă nici o acțiune înainte de vreme. Așa, ca să dăm un exemplu, copilul are interese deosebite de ale adultului și apar într'o anumită ordine și la epoci anumite: la început copilul are numai interese perceptive, pe la doi ani apar interesele glosice, pentru vorbire, urmează apoi interesele generale depe la trei ani, în perioada cunoscută a întrebărilor, după ele interesele speciale pentru anumite lucruri și la urmă de tot, pe la 11—12 ani apar și interesele etice. Acelaș lucru se întâmplă cu întreaga viață sufletească. În concepția educativă de astăzi orice funcțiune psihică trebuie urmărită dela naștere și orice acțiune de influențare, nu poate începe mai devreme ori mai târziu și nu trebuie să înceteze, până când dezvoltarea funcțiunii respective nu e socotită a fi încheiată.

Pedagogia prezentului este științifică. Ea nu mai pleacă dela conceptele gânditorilor de geniu spre a fundă pe ele întreg sistemul pedagogic, ci dimpotrivă are în vedere în primul rând realitatea sufletească a copilului, pe care caută s'o înțeleagă în toate manifestările ei. Pentru a stabili corelații între aceste diferite

manifestări se folosește de metodele științifice, de observare amănunțită, pentru a surprinde această natură a copilăriei. Ipotezele sunt verificate prin experiențe și rezultatele se compară între ele, ca să ducă la interpretarea faptelor psihice. Valorile astfel căpătate, sunt exprimate în raporturi numerice ca la științele exacte, iar pentru orientarea noastră în citirea acestor valori, pedagogia experimentală și pedologia întrebuințează grafica, cu care marchează schematic variația diverselor procese psihice. Tot astfel sunt studiate și procesele fiziologice, de pildă procesele creșterii, apoi condițiile sociale și ereditare cu diferitele influențări între ele, așa că întreaga viață a copilului este mult mai bine cunoscută ca în trecut; știința educației ține pas cu evoluția treptată a acestei vieți și ceea ce este arbitrar și întâmplător are tot mai puțin loc în pedagogie. După această schițare scurtă a câtorva dintre caracterele pedagogiei actuale, ne putem pune iarăși întrebarea: *In ce raport să găsește ea cu pedagogia trecutului?* Este ea pur și simplu cumulara normelor tradiționale actualizate într'un conglomerat haotic, ori este cu totul deosebită de ceea ce ne-a transmis această tradiție, un organism nou, rezultat al necesităților de astăzi, cu alte motivări și cu altă direcție de orientare practică? Nici una, nici alta din aceste alternative nu se poate afirma pentru a deslega problema. Pedagogia prezentului se folosește de toate normele bune ale pedagogiei vechi, când acestea sunt verificate ca atare. Ea este evoluția naturală a acestui trecut.

A câștigat însă mult în întindere și în precizare, ceea ce o face să apară cu totul diferențiată și, pentru unii chiar neîntemeiată. De aici însă nu însemnează că trebuie să fie privită cu neîncredere. Eventualele erori ce se înregistrează sunt foarte naturale evoluției; în linia ascendentă a progresului, ele formează componentul negativ, prin care se remarcă și mai mult latura pozitivă, aceea care va rămâne o cucerire a științii.

GH. COMICESCU.

Dezideratele învățătorilor ardeleni luate în al X-lea congres.

Pentru: „Vatra Școlară“ din Sibiu.

Asociația învățătorilor din Ardeal, încă la începutul activității sale (1919) s'a stabilit un program de lucru. În cadrele acestuia a muncit neînterupt 10 ani de zile. În tot acest timp, an de an a tot întregit conturile generale, când cu deslegarea unei probleme, când cu câștigarea unui drept, când cu realizarea unui deziderat. Și așa, noi cei ce girăm până astăzi conducerea, suntem mulțumiți de succesele ce din vreme în vreme am adăugat la activitatea tot mai rodnică a Asociației.

În acest drum drept, de multeori a trebuit să atingem, subtilități omenesti, care nutrind alte păreri, să simțiau obligate să-și apare punctul lor de vedere. Dar, fiindcă interesul de obște-

trebuia să prevaleze, Asociația chiar înfruntând atacuri violente în presă, reviste și broșuri și a continuat mersul ei și mai încet, dar sigur. — Cu muncă stăruitoare am delăturat din cale toate aceste obstacole și astfel am putut face să crească *activele societății* noastre profesionale, despre care vom face o amănunțită dare de seamă la viitorul *congres jubilar*, când vom serba primul deceniu de activitate.

În tot timpul acesta Asociația noastră nu a întreprins nimic, ce nu a supus unui studiu amănunțit. Nu a făcut un pas, până nu s'a convins de adevăr. Fiecare problemă a fost cernută prin trei foruri autorizate: *Comitet central, Consiliu general și congres anual*. Și numai, dacă ea întrunea aprobarea acestor trei ierarhii oficiale, trecea în mâna *Biroului*, spre realizare. Deci succesul sau nesuccesul unei acțiuni privește întreaga învățătorime ardeleană, reprezentată în mod legal în aceste patru organe de conducere.

Sub acest aspect trebuiesc privite și ultimele atacuri a revistei: „*Vatra Școlară*“ organul oficial a Regiunilor școlare dela Sibiu și Brașov. Deci atacurile îndreptate împotriva conducătorilor dela Asociație, privesc întreagă învățătorimea ardeleană. — Din cele ce noi vom releva, oricare cetitor să va convinge de adevăr. Singur își va putea face judecata, dacă noi cei ce deținem conducerea merităm ponegririle, la cari se scoboară autorul anonim, așezat așa de bine sub patronajul Comitetului de redacție a revistei din Sibiu.

Ș'acum după aceste premise introductive, să intrăm în fondul articolului din chestiune.

Autorul anonim în lipsă de alt subiect, pe care i-l putea oferi viața noastră școlară, s'a apucat în N-rul 6—7 din 15 Martie 1929 să zeflemizeze dezideratele ultimului nostru congres, ținut la Cluj, în zilele de 27 și 28 Decembrie 1928.

Nu vom inzista asupra dezideratelor II, IV și V, pe cari le aprobă și autorul articolului.

Nu ne vom opri, nici asupra dezideratului al III-lea a cărui susținere autorul o crede „*eronată*“. Drept dovadă ne îndrumă la articolul „*concludent*“ al d-lui C. Stan.

Deci folosind și noi aceiași măsură, încă îi atragem atenția scriitorului asupra articolului D-lui G. *Almășianu* din acest număr. Și mai adaugem, că *cel ce le va citi pe amândouă va afla singur unde există: „eronarea“*.

În sarcina noastră rămâne alte trei capete de acuzare, cu care ne vom ocupa în cele ce urmează.

Când congresul dela Cluj, spunea că: „*situația grea și disperată a școlii primare*“ o găsește în cauza: „*cultului incompetențelor puse se îndrumă școala și învățământul*“ a fost foarte conștient de afirmarea sa. Însă aceste „*incompetențe*“ noi nu le-am generalizat asupra tuturor inspectorilor șefi, secundari și primari, ce li-am restrâns „*în urma constatărilor făcute*“ numai — „*asupra activității unor anumite persoane din „teritoriile provinciilor unite*“. —

Acest lucru să vede precis în textul de deasupra: „*Moțiunii*“. În consecință, sub a) congresul: „*cere D-lui Ministru al Instrucțiunii anchetarea reală a organelor de control semnalate de Asociație*“. Ba mai mult. Congresul chiar numește cu numele pe cel semnalat că a comis: „*abuzuri în exercitarea funcțiunii sale*“. Deci toată statistica prezentată de colaboratorul revistei din Sibiu e tendențioasă.

Îndeplinind acest lucru Asociația a săvârșit un act de rară bărbăție. Prin gestul său a ajutat la însănătoșirea aparatului de control, — contribuind la eliminarea elementelor compromise. — Și dacă astfel de măsuri „*Vatra Școlară*“ le crede bune de infierat, cu *espresii ironice la adresa conducătorilor dela Asociație*, prin analogie vom putea deduce că se solidarizează cu păcătoșii.

„*Competința*“ noastră în a face acest lucru ne-a dat'o învățătorimea ardeleană, prin plânsorile înaintate Asociației și care în interval de un deceniu, de patruori ne-a autorizat cu încrederea ei. — La aceasta i-a îndemnat, poate chiar „*operile*“ noastre în jurul instituțiilor învățătoresci pe cari le-am realizat. Natural că acestea sunt de altă natură și poate de mai mare valoare, decât cele pe cari le-ar dori colaboratorul rev. „*Vatra Școlară*“. — Și'l așigărăm pe acest domn, că dacă munca noastră de 10 ani nu ar fi fost absorbită în direcția organizării profesionale, caritative și economice, cu plusul de energie pe care l'am simțit în sufletele noastre, am fi putut face lucruri bune și frumoase și în domeniul lucrărilor didactice. Era poate și mai ușor și mai rentabil. În cazul aceste aveam însă ciocniri de natura concurenței, din cari ar fi beneficiat tot învățământul.

Congresul nu a cerut nici decât desființarea *Legei școlare din 1924* ci *croirea unei legi nouă alături de cea existentă, care să reguleze organizarea și administrarea întregii noastre vieți școlare*. — Prin aceasta s'ar preciza toate atribuțiile, obligamentele și îndatoririle fiecărei ierarhii școlare în general și a fiecărui organ de control în special. În această lege s'ar stabili și normele cele nouă de selecționare așa cum a cerut congresul sub Cap. I. Nrii 1—6. Ori chiar altele și mai corespunzătoare, într'u cât cele preconizate la Cluj, ar fi prea învechite. Oficiile de înaltă răspundere nu trebuie să fie *procopseli politice* ci *posturi de încredere*, cari trebuie să se deie *oamenilor vrednici*, cari au dat și dau dovadă de *capabilitate pedagogică și administrativă*. Rolul lor nu e de a fi nește simple *organe polițienești*, ci *adevărați organizători și îndrumători ai învățământului*. Organele cu chemare de conducători, trebuie să dispună de o *mare putere de muncă, simț de datorie, obiectivitate în judecată* și să se bucure de un *înalt prestigiu în societate*. Atunci și masa mare a învățătorilor îi va privi cu încredere și astfel s'ar stabili raporturi normale între controlori și controlați, între administratori și administrați. Așa ceva era chiar contemplat sub ministeriatul *D-lui P. P. Negulescu* care trecuse prin Senat: „*Legea pentru Organizarea Administrației și Controlului Învățământului*.“ Deciziunea dată în 21 Oct. 1927 sub No.

139.756 de d-l Ministru *Dr. C. Anghelescu* referitoare la atribuțiile personalului de control nu o aflăm mulțumitoare, acum când granițele țării românești s'au lărgit și personalul de control s'a sporit. — Congresiștii întruniți la Cluj au fost dar conștii de aceia ce au cerut și e o *mare inconștiență* din partea anonimului, care cearcă să ne pervertească lucrările și dez'deratele.

Știm și noi că *chestia selecționării* organelor de control e *veche*. Și chiar dacă soluțiile date de congres nu sunt cele *mai moderne*, totuși sunt *sincere* și să ridică împotriva singurului criteriu rămas în vigoare: *politicianismul*. Toți indivizii aplicați azi în control li să cere înainte de a-și primi slujbele, să fie membrii unui *club politic*. Și toți, cari au descălcăt în părțile noastre, au descălcăt mai mult în această calitate. Și în această direcție s'au și manifestat mai mult, decât în cea ca organe de control. Deci trebuie să se curme odată această *pacoste*, dacă dorim să îndrumăm școala și învățământul pe drumuri bune.

„*Onorații domni dela conducerea Asociației*“ cu sau fără „*8 clase*“ dispunând de mai multă ori mai puțină „*erudiție pedagogică*“, ar fi putut să obțină și ei situații în control, chiar înainte de a se face descălecarea celor existenți. Au renunțat însă la ele, fiindcă înainte de a le ocupa s'au întrebat conștiințele de slujbași, dacă vor putea corespunde înalțelor ierarhii școlare. Și dacă în aceste au găsit și numai umbre de nedumeriri — pentru a nu umplea locuri cu nevrednicie, — mai bine au declinat răspunderea. În sufletele lor credeau că toată lumea e condusă de astfel de convingeri. — S'au înșelat însă. După o espcriență de 5—6 ani s'au convins că aceste locuri sunt profanate de anumiți oameni „*incompetenți*“. — Și convinși de acest lucru și dispunând de dovezi condamnabile, Asociația care până acum s'a restrâns la hotăriri principiare, a trecut pe *teren nou*, indicând persoane. — Inceputul s'a făcut la congresul din urmă ținut la Cluj în 27 și 28 Dec. 1928. Învățătorimea ardeleană terorizată, ridică capul și mărturișeste nedreptățile la cari a fost supusă. Și dacă această demnitate să va menține, *purificarea* încă va continua. — Conducătorii Asociației au fost totdeauna interpreții fideli, a învățătorilor și aceia vor rămănea și în viitor. Totdeauna au lucrat cu tact și pricepere. Cu nimic nu au dat greș, fiindcă între mulțime și ei au existat o *încredere reciprocă*. — Când *aceasta* li-se va revoca vor ști și ei să tragă *consecințele*, dându-se liniștiți la o parte și lăsând locul altora, cari își vor ști și mai bine împlini datoria.

Cât privește aliniatul 6 de sub Cap. I, ca: „*teritoriile unite să fie reprezentate în Conziliul superior prin oameni din partea locului*“ — e foarte clar. Nu înțelegem pentru ce i se dă interpretare greșită. Sub acest *For* înalt noi înțelegem Conziliul din care fac parte numai *inspectorii generali*. Ear între cei 6 inamorbili, și 8 foști cu delegație, nu e nici unul din provinciile unite. Deci pentru ce atâta tulburare tocmai la Sibiu, când dăscălimea provinciilor unite face mai mult ca $\frac{1}{2}$ din Corpul didactic al Româ-

niei întregite? Pentruce vechiul regat a putut lifera pentru învățământul primar în această ierarhie 14 persoane și ținuturile unite nici una, atunci când în posturile de inspectori școlari erau și câțiva oameni din *partea locului*? — Pentruce această jignire adusă unei mase de aproape 15.000 de oameni? Căci suntem siguri, că dacă în sânul celor 14, puteau intra barămi un reprezentant de provincie (3 cu totul) care cunoștea legile și tradiția școalei din provinciile unite, nu se puteau face atâta greșeli câte sau făcut, și nu ajungeam în *criza școlară*, în care ne zbatem și pe care a confirmat-o chiar actualul Ministru al Instrucției publice *dl. N. Costăchescu* prin răspunsul dat în șed. Camerei din 11 Aprilie a. c. interpelărilor făcute de dnii deputați *I. Marin, Pr. Haneș și A. Șeitan*.

Dar despre aceasta vom scrie un articol următor.

TRAIAN ȘUTEU
preș. Asociației.

Studiul gramaticii și școlarii mici

Pe câmpul cu soare, cu răs și veselie copilărească, cu scăldat lărmuitor în apele de pe lângă sat, cu furt de cireșe din grădinile vecinilor și cu stricări de cuiburi de prin scorburile copacilor; pe câmpul acesta cu soare bogat care-ți ia haina de pe umeri și-ți descheie cămășa ca să înghiți lacom aerul copilăriei așa de grăbite la pas, stă totuș, undeva, la o margine de cărăruie, ascuns între flori și înecat de zumzet de albine, un suflet chinuit, trudindu-se să desnoade gândurile încălcite dintr'o carte ce-și zice *gra-ma-ti-că*...

În jurul lui zboară fluturi albi ca florile de păr; în trifoiul înflorit din fața lui, se ceartă două albine pentru o linguriță de nectar...; deasupra lui și-a pământului înaltă imnuri de proslăvire lui Dzeu și soarelui — o ciocărlie cu aripi tremurătoare...

... Dar gramatica? Ce este gramatica?... Și sârmanul Trăznea de azi, ca și cel din „Amintirile” lui Ion Creangă, el se întreabă și tot el își răspunde, dondăinind și bălbâi: „ce este gramatica română, este... ce este, este... arata..., nu *arata*, artea... artea, ce... ce... ce ne învață, învață... învață... ce ne învață; a vorbi... bi... bi..., ce ne învață..., ce este, este, este... *arata*.”

Și așa și tot așa! Inchide sârmanul școlar ochii și deshoalbă mîntea, doar doar va înțelege ceva. Când la urma urmei ce să înțeleagă din gramatică? că bouului tot bou i se zice și în gramatică? Apăi asta o știa și fără gramatică!

A, dar fără gramatică nu știe sârăcuțul școlar că formele scurte ale pronumelui personal la dativ și acuzativ singular și plural sunt acele vestite: *mi-ți-i ni-vi-li, me-te-il-o, ne-ve-i-le*, — fără de știința cărora nu se trece clasa!

Aşa-i de fost, că *asa scrie la carte*. Ion Creangă, când povesteşte chinurile lui Trăznea cu învăţatul gramaticii, aruncă multă batjocură în cărca pedagogiei de atunci; şi atunci *era atunci*, dar ce-ar face el azi, când pedagogia şi-a fixat între scopurile sale principale nu numai înstruirea copiilor ci mai ales ea vrea să *întrească* copiilor însuşirea cunoştinţelor?! Azi batjocura lui Creangă ar fi şi mai îndreptăţită şi mai dureroasă. Azi când pedagogia e înarmată cu institute psihotehnice pentru a studia personalitatea copilului; azi când individul şcolar e supus unei examen medical, unui examen psihanalitic şi unui examen medical-psihiatric, — să nu te miri totuşi că mai există greutăţi în şcoală?! Par'că tot studiul ce se face asupra sufletului copilului, nu se face cu alt scop decât de dragul acestui studiu, nu ca să folosească cătuşi de puţin copilului.

În şcoala de azi, ca şi în cea de ieri, întâlnim aceleaşi greutăţi şi aceaşi trudă zădarnică, în multe privinţe.

Una din aceste greutăţi şi zădarnicii e învăţarea gramaticii în clasele mici. Mă gândesc mai ales la clasele inferioare ale şcolii secundare. Şi mai ales la gramatica limbii române!

Instrucţiunile generale şi cele metodice ale programei analitice prevăd, la studiul limbii române, ce şi câtă gramatică să se predea în fiecare clasă, în *asa fel*, ca la sfârşitul clasei a III-a (a treia) gramatica să se ştie toată, rămânând clasei a IV-a sarcina de a reveni asupra întregii gramatici anterioare, iar clasa a V-a prevede şi ea câteva ore de exerciţii asupra particularităţilor gramaticale şi estetice ale limbii române.

Eu sunt descăl de gramatică de câţiva ani de zile şi mărturisesc, că m'am trudit s'o fac înţeleasă de şcolarii mei. De cele mai multe ori cred că am izbutit, dar nici odată n'am simţit mângâierea trudei mele. Pentrucă sporul adevărat pe care mi-l vedeau şcolarii mei, nu era un rod al orelor de gramatică, în care le explicam ce e aia pronume reflexiv, pronume relativ-interogativ sau mod infinitiv, participiu etc. etc. Nici mulţimea „atributelor“ şi „complementelor“ explicate şi înţelese nu m'au facut vreodată să constat un spor adevărat în ceea ce cheamă cunoaşterea limbii româneşti, stăpânirea ei şi buna ei întrebuinţare pentru trebuinţele de tot felul. Vorba ceea: boului tot bou i se zicea şi după ora de gramatică, ca şi înainte de ea, ca şi fără de ea.

Am simţit totdeauna că *citirea, exerciţiile de vorbire* şi *comunerile* erau temelul bucuriei şcolarilor şi mijlocul sigur al progresului lor. Prin *acestea* se îmbogăţeşte vocabularul elevilor, se cunosc construcţiile originale, nuanţele şi valoarea etică a cuvintelor; prin *acestea* se oferă şcolarilor prilej de gândire morală, socială şi estetică; prin *acestea* ajung şcolarii să-şi poată exprima corect şi frumos stările sufleteşti, *atât în vorbire cât şi în scris*. O citire frumoasă a profesorului şi a elevilor e o oră cu ecou mult mai prelung în sufletul elevilor decât o oră de gramatică înţeleasă de *elevii mici*, că de aceştia e vorba. Gramatica, dacă

se înțelege, dela oră la oră, nu se integrează în viața școlarului, nu e utilizabilă decât în măsură mică, și nu aduce un câștig sufleteș *simțit* de elevii mici. Recitarea unei poezii, povestirea supravegheată a cuprinsului unei lecturi sau o conversație frumos condusă în clasă, aduce școlarii mici mult mai mult folos decât învățarea termenilor ceruți de cutare sau cutare categorie gramaticală prevăzută în programa analitică. Categoriile gramaticale se învață azi și se uită mâine, ca să fie împrorgetate poimăine cu aceeași zădărnicie. Aceasta în cel mai bun caz! Adică atunci când gramatica e înțeleasă de școlari. Dar ce folos aduce ora de gramatică la școlarii mici atunci, când nu e înțeleasă?! Și acesta e un caz destul de frecvent!

Deci: dacă ora de gramatica, chiar și când aduce un folos oarecare, aduce un folos mai mic decât celelalte feluri de lecții, — de ce se mai menține cu atâta stăruință în clasele mici și de ce nu face lor desăvârșit lecțiilor de altă natură, cari o pot înlocui fără nici o bătae de cap spre mulțumirea și a profesorilor și a atâtor Trăznea din școala de azi?!

De mult voiam să știu și părerile școlarii în privința credinței mele despre nepotrivirea gramaticii cu sufletul claselor mici. Și într-o bună zi am dat clasei a III-a un extemporal cu titlul următor: ce lecții îmi plac mai mult, cele de cetire și povestire sau cele de gramatică și pentru unele îmi plac mai mult decât altele? Am cerut elevilor să scrie așa cum le stă pe inimă și, ca să le ajut sinceritatea mărturisirii, le-am cerut să nu iscălească extemporalele. (Că știți d-voastră, anonimatul e mai plin de curaj!)

Am cetit extemporalele cu multă atenție și din 34 elevi, numai trei au scris că lor le place *mai mult* gramatica decât cetirea și povestirea. Judecând însă după felul compunerii, cei trei elevi nu erau dintre cei mai buni. Mulțimea a declarat că se bucură oridecâteori se anunță oră de lectură, pentru că „*din lectură învățăm cum este viața, cum să ne purtăm cu lumea, ce să facem în anumite împrejurări ale vieții*” sau, cum scrie un altul elev „*eu mă bucur mai mult când cetim o bucată de lectură ca și „Pu-iul” de I. Brătescu-Voinești, pentru că mă pătrunde la suflet și mă schimbă nu știu cum*”. Cât de simplu și cât de admirabil e caracterizat rolul educativ — sub toate aspectele — al lecturilor bine alese! Acel: „*mă pătrunde la inimă și mă schimbă nu știu cum*” — e o judecată de copil, formulată de copilăria însăși. Atâta cere copilul mic! să se simtă atras, să simtă simpatie pentru ce-l inconjoară — și *se va schimba* sufletește și intelectualmente, — nici el nu știe cum!! Dacă orelle de limba română ne pot da atât, de ce să refuzăm prilejul de a câștiga atâta cât ne pot ele da?

Unii dintre elevii cărora le-am dat extemporalul de mai sus, au abuzat chiar de anonimatul îngăduit și s'au năpustit cu osândă vecinică peste capul gramaticit „care ne încurcă mintea cu mulți termeni pe cari și așa îi uităm iute” sau „mai bine să nu se mai

facă gramatică de loc, că tot n'o înțelegem bine" etc. etc.

Pentru mine proba făcută cu acești elevi a fost convingătoare. Și pe semne așa e dat omului *uneori*: când pornește pe un drum, să meargă până la capăt. De ce da, de ce nu, dar într'o zi am explicat elevilor din clasa a VII-a *modurile verbului*. Asista la lecție și un coleg, profesor de latină. Le-am făcut o lecție cu toată strădania. După lecție, un elev, și-a permis să observe sfios și respectuos: „ce păcat că nu se învață *toată* gramatica acum; acum am înțelege tot, că-i așa de frumoasă și așa de ușoară“. Acest elev e un elev bun din clasa a VII-a, — și tot elev bun a fost și în liceul inferior, atunci când învățase gramatica . . .

— N'aveți nimic de spus? . . .

Câtă trudă pe de geaba, câtă dușmănie față de studiul limbii române la școlarii mici — și toate acestea din pricina gramaticii! În loc să fie chinuiți cu atribute și complimente și cu tot felul de pronume, să li se facă o lectură frumoasă, să citească apoi și ei și să povestească cu graiul și în scris! Gândiți-vă cu cât mai multe lecturi s'ar putea face atunci în clasele inferioare, lecturi cari trebuiesc în clasele superioare. Profesorul ar avea vreme să citească mai mult în fața elevilor ca să le dea exemplul de cetire frumoasă, aceștia ar putea să se deprindă și să-și însușiască o cetire frumoasă cu glas tare sub controlul profesorului — și tot așa cu povestirea și compunerea. Lucruri neasemănate mai folositoare și mai aproape de viața sufletească a copiilor.

Gramatica să se lase pentru clasele mari. Să înceapă, de pildă, numai în clasa a III-a. Cu gramatica elementară. Și așa să meargă treptat până în clasele superioare, lărgindu-se și adâncindu-se, după trebuințele ei, după rosturile ei. În clasele mari, o oră de gramatică poate suplini 10—20 de ore de gramatică din clase mici. Dar lecturile cele multe *cari se pot face* în clasele mici, cer ore multe și în clasele superioare, ca să fie făcute. De ce dar să nu acordăm claselor mici poveri pe cari le pot duce și ele, iar claselor mari poveri pe cari le pot duce *numai* ele?

E simplu de tot: ca să cetesc o poezie epică poporană îmi trebuie *una* oră, fie în clasa a II-a, fie în clasa a VII-a. Ca să fac înțeles verbul și modurile verbului în clasa a II-a îmi trebuiesc cel puțin 9 ore după programa amaliatică, pe când pentru aceeași chestiune *mi-a fost de-ajuns*, s'o fac înțeleasă, *una* oră în clasa a VII-a. (Tot așa putea fi înțeleasă aceeași chestiune în una oră și la clasa a V-a). Unde-i însă azi o distribuție rațională a poverii — în școala noastră?

Noi am apucat-o din bătrâni așa: gramatica și abeceul din clasele mici și-o ținem morțiș, fără să ne dăm seama c'am putea face și altfel și cu mai mult folos. Să se încerce numai. Că bătrânii știau mai multă gramatică de cât cei de azi, nu e un argument în favorul metodei cum se învața gramatica atunci, ci

isprava aceasta trebuie explicată prin faptul că atunci gramatica se învăța și în clasele superioare — și de altfel numai vorba merge așa că bătrânii știau gramatică, când erau copii. Buchisau și ei de le ieșiau ochii și asudau mai dihai ca ursul țiganului când joacă ursoaică, și toată păruta lor știință era o aptitudine de memorizare și de reproducere recitativă stearpă, stearpă de tot.

Obiecțiunea ce ar face-o cineva că dacă nu s'ar învăța gramatică în clasele mici, nu s'ar putea învăța ortografia, — e vorbă deșartă.

Deșartă, *penirucă ortografia câtă bruma se știe în clasele mici nu e rezultatul cunoștințelor de gramatică, ci — s'o spunem sincer noi, dascălii — e rezultatul ochilor elevilor cari văd scrise cutare semne și cutare semne în cutare și cutare împrejurare*. Explicarea și înțelegerea cutăror forme ortografice pornește, la elevii mici, dela ei înșiși, așa după cum l-ajută firea pe fiecare în parte. Explicarea profesorului prea puțin îi poate ajuta. Dovada e că nici unul din copiii claselor mici nu e sigur pe ortografia învățată dela profesor. Pentrucă ortografia, ca să fi sigur pe ea, trebuie raționalizată, iar copiii n'o pot face aceasta. Deci, câtă ortografie știu copiii mici nu se datorește explicării profesorului ci puterii lor de-a reține cu ajutorul simțului văzului.

Ca să încheiu, conclud:

1. Experiența mă face să socotesc studiul gramaticii, pentru școlarii mici, drept o chinuire a spiritului lor și o instreinare de limba a cărei gramatică se învață;

2. Studiul gramaticii în clasele mici e furt de timp prețios din dreptul altor lecții (lecturi, exerciții de vorbire, compuneri), cari s'ar face cu mai mult folos și cu mai mult drag de școlari.

3. Studiul gramaticii să fie rezervat claselor mai mari și să înceapă numai în clasa a III-a.

În felul acesta cred că s'ar înlătura motivul de ordin sufletec care face să pară așa de greu școlarii mici studiul oricărei limbi chiar și al limbii materne!

GEORGE ȘERBAN
prof. secundar.

Ps. *Anume n'am vorbit nimic de școlile primare, pentrucă studiul gramaticii în cursul primar nu numai că n'are nici un rost — ci judecat după sdroaba dascălului de-a conduce pe micii lui școlari în labirintul gramaticii, e o pacoste și o vreme perdută.*

GEORGE ȘERBAN.

Problema încadrării învățătorilor ardeleni.

Chestiunea încadrării juste a învățătorilor ardeleni neîndreptățiți se apropie de fireasca și definitivă ei soluție. Înainte de serbătorile Paștilor Ministerul Instrucțiunii a dat un comunicat, în care se arată, că de data aceasta este hotărît a pune capăt în mod echitabil acestei probleme. Aceasta, pentruca să nu mai existe și după zece ani dela unire nemulțumiri și agitații în sânul învățătorimii pe o temă atât de dreaptă.

Așa se vede, că intențiunea curată a Ministerului a avut darul să producă indispoziții în sufletul unor reprezentanți ai ierarhiei școlare, cari și până acum, paralel cu acțiunea dusă de Asociație de un lung șir de ani, pentru recunoașterea drepturilor avute ale învățătorilor ardeleni, dânsii încă și-au dat toată silința să împedecă rezolvirea cu un ceas mai de vreme a problemei, ce după dreptate de mult trebuia să fie rezolvită.

În No. 6—7 ai revistei „Vatra Școlară“ dela Sibiu sub titlul: „În jurul încadrării învățătorilor ardeleni“, dl. inspector școlar primar (fost general) C. Stan, face un lung pomelnic al motivelor, pentru care învățătorii ardeleni, ziși cu drepturi câștigate, n'ar avea dreptate de a beneficia de calitatea drepturilor, ce odată le-au avut.

„E timpul să lămurim odată pentru totdeauna aceasta chestiune“, afirmă dl. C. Stan. Nu știm și nu putem înțelege de unde își ia dl. insp. Stan zcest avânt și pe ce și bazează competența de a lămuri o situație de drept, pe care din fericire n'a trăit-o, n'a cunoscut-o și efectele bune sau rele nu i le-a simțit nici odată nici în cel mai mic grad. Nu pricepem, pentru ce d-sa ține cu orice preț să se facă mare interpretator a unor legi și regulamente, a căror principii fundamentale le confundă și indentifică greșit cu principiile unor legi și stări diametral opuse, de ceea ce a fost odinioară în aceste părți. Aceasta sarcină de sigur și-o poate lua asupra sa cu mai multă obiectivitate și deplină imparțialitate o persoană, care a trăit și cea ce a fost eri și ceea ce există astăzi. Altfel se purcede, dintr'o concepție greșită și parțială și prin urmare premisele fiind neîntemeiate și concluziile, la care se ajunge sunt eronate.

Acesta este cazul și cu chestiunea, ce dl Stan voește să o lămurească cu „competință“.

Dl insp. C. Stan încearcă și face o analogie între situația de drept moștenită, de învățătorii ardeleni, conform cu prevederile legilor foste în vigoare și între ceea ce actuala lege le poate oferi cu prevederile ei, ca identic și corespunzător cu aceea situație. Dar felul și locul de potriveală între cele două sisteme e greșit ales și interpretat. Căci dacă „legea maghiară“, atât cea din 1907 cât și cea din 1913 cunoaște numai un singur fel (grad) de învățător, acest grad nu e identic cu ceea ce se înțelege astăzi sub

gradul de definitiv. Și iată de ce. Concepția acelor legi nu cunoaște și nu conține noțiunea aceasta de învățător definitiv. Ambele legi vorbesc de *învățători titulari* (rendes tanitó).

Ce a avut și ce are ca pregătire școlară și ca retribuțiune *învățătorul definitiv*, o știm. Dar pentru o mai bună comparație și pentru o dreaptă concluziune la care trebuie să se ajungă, nu trebuie să se piardă din vedere nici ce au avut în aceasta direcție *învățătorii titulari* după legile foste în vigoare.

Ori *învățătorul titular* în baza acestor legi avea ceva mai mult de cât înv. tit. definitiv și ceva mai mult chiar și de cât înv. tit. grad. II. de astăzi. Toți învățătorii titulari, după legea din 1907 aveau binișor mai mulți ani de școală de cât înv. tit. def. și înv. grad. II. Aveau de asemenea după localitate — dar fără deosebire de vârstă — aceeaș leafă de bază, la care se socoteau din cinci în cinci de ani quinquinalele (gradațiile după forma celor din prezent). Cu un cuvânt aveau și ca pregătire și ca salar cam aceea, ce aveau după vremuri și împrejurări așa zișii institutori.

Prin legea din 1913 se introduc ciasele și înăluntru fiecarei clase un număr de grade de salarizare. Avansarea dintr'o clasă într'alta, și dintr'un grad într'altul se făcea în mod automat în baza vechimei după un număr precis de ani.

În ce privește *vrednicia*, de care amintește dl Iasp. C. Stan, că ar fi fost și în legea maghiară o condiție pentru avansare pe lăncă vechime, acest lucru de asemenea e greșit interpretat. *Vrednicia* n'a fost condiție de avansare, ci chestie de *capabilitate*. Capabilitatea de a rămâne sau nu în învățământ. Căci, dacă eră de ajuns a obține pentru serviciu calificativul de *îndestulitor*, iar pentru ținuta în serviciu *corespunzătoare*, ca să fie avansat, atunci cine nu obține nici aceste minime calificări, nu să fi fost menținut o viață întreagă în aceeași clasă de salar, ci eră pur și simplu scos din învățământ. Eră aceasta apreciere de *vrednicie* cam aceea ce prevede actuala lege școlară la Art. 155, aliniatul ultim și care privește și pe învățătorul de cel mai înalt grad.

De altfel chestia cu *vrednicia* în legea maghiară nu există cu referință la înv. de stat, ci numai în legea pentru înv. confesional, ca o *îndiscrețiune* pusă în mâna revizorilor în special pentru înv. confesionali români cu ajutor de stat.

Am vrea să știm însă un singur caz barem, când dintre miile de învățători de stat de pe vremuri a fost cineva tolerat „mult și bine“ în învățământ, fără să fi fost avansat la timpul cuvenit în clasa superioară din cauza *nevredniciei*.

Iată dar pentru ce nici pregătirea, nici calitatea titlului dobândit, nici situația de drept în care au fost așezați învățătorii ardeleni de către legile foste în vigoare, nu admit și nu concep să poată fi îndentificați, cu gradul înv. tit. definitivi de astăzi.

Că în normele de salarizare ale legilor foste în vigoare pentru înv. de stat domină exclusiv principiul de înaintare automată după vechime, reesă și din normativul de salarizare a corp. did.

alcătuit de către Cons. Dirigent în baza aceluiași legi, iar nu după principiile și normele de salarizare din v. Regat, cum greșit se afirmă.

Normele de salarizare din v. Regat, pentru corp. did. din Ardeal s'au introdus pentru prima dată prin Decizțiile Ministeriale Nr.ii 97394/920, 112781/921 și 118283 921. Aceste decizii au respectat principiul fundamental de drept, garantat pentru învățătorii ardeleni de legile foste în vigoare ale învățământului de stat. Fiind vorba de a împăcă situația de drept a unor oameni, ce se scoteau dintr'un sistem de salarizare cu totul diferit de cel în care urmă să fie puși și ținând seamă, că în aceste părți era numai un fel de învățători: *titulari*, cari din motivele expuse mai sus nu puteau fi așa ușor și cu precizie corespunzătoare situației lor de drept, să fie așezați în gradele de salarizare prevăzute în sistemul de unificare, s'a recurs la o formă de tranziție.

Luându-se în considerare vechimea în serviciu, învățătorii ardeleni, toți titulari de atunci, au fost repartizați pe cele patru grade de salarizare, nu trei, cum susține autorul articolului din V. Șc. De unde mai înainte aveau cu toții același titlu și salariu de bază, (vezi legea din 1907), acum cei sub 12 ani de serviciu, în raport cu colegii lor mai bătrâni, au fost degradați sub ambele raporturi. Astfel ei au fost asimilați nu „*întocmai cum sunt asimilați șefii de muzică cu ofițerii de corp*“, ci invers. Ba și mai mult. căci li s'a desconsiderat și calitatea unicului grad (titlu) de titular ce au avut-o, căci cei cu o vechime mai mică de trei ani numirea de titular le-a fost „*omologată*“ gradului de *învățător provizor*.

Ni se spune, că asimilarea în salariu a învățătorilor ardeleni n'a fost corespunzătoare condițiilor de avansare în grad, pentru că legea actuală prevede un număr de probe și examene pentru a fi avansat. Exact. Dar oare numărul de probe și examene prestate de învățătorii ardeleni este mai mic și inferior numărului de probe și examene prestate de învățătorii, cari au drept după nouă lege la cel mai înalt grad de învățător (grad. I.)? Să ni se dovedească acest fapt. Și dacă învățătorii ardeleni au un număr de probe și examene inferior altora, atunci declarăm, că toată *nizuința* de revindicare în curs de ani de zile a unor drepturi câștigate, dar până în prezent nesocotite, a fost o absurditate. La caz contrar însă să se recunoască, că absurditatea a fost comisă din partea aceluia, cari au împedat sistematic încadrarea învățătorilor ardeleni în gradul de salarizare, în care trebuiau să fie asimilați dela început în baza pregătirilor și probelor prestate.

Când se afirmă, că la 24 Iulie 1924 intrând în vigoare noua lege, „*pe 1 Septembrie a celui an s'au făcut încadrările*“, o astfel de debitare neserioasă și tendențioasă, făcută pe cale ziaristică nu merită să fie din partea noastră analizată și lămurită mai de aproape. Doar e un lucru în deoște cunoscut, că abia în Februarie 1926 Min. Instr. a dat ord. Nr. 7135, prin care se recunosc ca definitivi învățătorii ardeleni, cari la 1 Sept. 1924 aveau trei

ani de serviciu împliniți. Și în acest lucru Ministerul s'a sesizat numai în urma deselor plângeri și Memorii adresate de cei neîndreptățiți. În ce privește fixarea în celelalte două grade, nici până în ziua de azi nu s'a clarificat nimic. Poate regiunea Sibiului face excepție.

De asemenea e tendențioasă afirmațiunea că „a fost cu totul respectată cu prilejul încadrării, ca un deziderat exprimat, partea I. din proiectul de text al unui alineat la Art. 224 din legea învățământului.” De unde se scot aceste constatări și pentru ce, nu putem înțelege. Fapt e, că nu s'a se fi respectat *aliniatul* din chestiune, dar prin Ord. Min. No. 69804-927 au fost retrogradați din gradul de salarizare, în care au fost fixați în 1920 și 1921, în temeiul deciziunilor de unificare de atunci, un număr însemnat de învățători ardeleni. Și acest lucru s'a produs, după ce timp de șase, șapte ani respectivi au fost buni în acelaș grad.

Prin urmare rămâne un fapt precis, că ori câte diversuni ficlului, interpretări și informațiuni tendențioase s'ar servi din partea ori cui, când e vorba să se dea o soluție dreaptă chestiunii de încadrare a învățătorilor ardeleni, trebuie să se țină seamă de anumite considerente.

a) Aceasta chestiune n'a fost studiată cu seriozitatea, obiectivitatea și competența cuvenită din partea celor, cărora li s'a dat spre studiere în cursul vremii. Prin urmare propunerile făcute n'au putut duce la o soluție dreaptă. De aceea chestiunea și în prezent e la ordinea zilei.

b) Unilateralitatea de vedere nu e bun sfătuitor. Învățătorimii ardeleni acest lucru nu i se poate imputa. Cu ocazia deciziunilor de unificare din 1920 și 1921, cu toate că o parte de învățători au fost degradați în raport cu titlul și situația avută, s'au resemnat, nutrindu-se cu speranța, că principiul depus în deciziunile de unificare li va ridica cu timpul acolo, de unde au fost scoboriți.

c) Mulțimea ordinelor ministeriale, ce s'au dat întru soluționarea acestei chestiuni, în loc să o rezolve, au adâncit-o.

d) Principiul avansării după vechime a fost un drept fundamental în legile după care au fost numiți în învățământ învățătorii ardeleni.

e) E un principiu general, că un drept individual câștigat cu trudă, o nouă lege trebuie să-l respecteze. Prin art. 224 al legii învăț. acest drept a și fost respectat, dar până în prezent n'a fost cine să-l aprecieze just și să-l aplice.

f) Cererea învățătorilor ardeleni e dreaptă, pentru că ei nu cer alte drepturi de cât pe acele, pentru care echivalentul de datorii e cu vârf și îndesat îndeplinit și pe lângă care echivalent de datorii alți colegi beneficiază deja de aceste drepturi fără a li se face nici o imputare. Învățătorii ardeleni cer drepturile lor numai pentru seriile, ce au fost numite sub regimul fostelor legi.

g) Colegii din v. Regat nu pot și nu sunt jigniți prin faptul,

că altor colegi de ai lor li se recunosc drepturile avute. Dovadă. În congresul dela Galați din 1928 s'a votat un deziderat prin care se cere respectarea drepturilor câștigate a învățătorilor din provinciile unite.

Prin urmare pretenția Asociației nu poate fi o „jignire” pentru învățătorii ardeleni. „Jignirea și injuria” acestora provine din altă parte. Tocmai din partea aceloră, dela cari se așteptă mai multă dreptate, mai mult simț de cumpănire obiectivă a lucrurilor și împrejurărilor și mai pre sus de toate mai multă înțelegere a stărilor excepționale din vremurile mari, pe care destiul cel bun ne-a învrednicit să le ajungem.

Iată pentruce pe învățătorii ardeleni nu trebuie să-i îndemne nimenea „să stee drepti în jața legii”. Căci tocmai aceasta postare dreaptă și privirea țintită spre lege și legalitate e aceea ce supără, produce nedumeriri și nu poate fi înțeleasă, de către cei ce nu voiesc să înțeleagă.

Deci Art. 224 din lege va trebui să fie clarificat și apoi aplicat.

Aceasta e *socotința* generală, pentrucă revindicările învățătorilor ardeleni nu sunt numai niște *vederi* ale Asociației, ci *vederea* unei cauze drepte, ce trebuie să trimfeze. Că în aceasta cauză *directorul general al învățământului și inspectorii școlari* întrucât au fost buni sau „răi sfătuitori”, viitorul apropiat va dovedi.

Deocamdată, — precum și în trecut — problema încadrării învățătorilor ardeleni se prezintă într'un ansamblu mult mai variat și de o mai mare gravitate de cât se poată fi pusă la punct și „lămurită pentru todeauna” printr'un simplu articol de revistă al d-lui inspector C. Stan dela Sibiu, sau eventual printr'un simplu raport către Minister. Rezolvirea acestei probleme necesită un spirit larg văzător și liber de orice prejucții proprii unei mentalități formate sub influențele unui sistem diametral opus aceluia, care în cazul dat trebuie apreciat și analizat, pentru a se face dreptate.

Dl. insp. C. Stan privește lucrul numai dintr'o parte prin prisma mentalității proprii și nici n'avem de ce ne miră, că ajunge la concluzile la care a ajuns.

Dar de data aceasta fiind ascultată și „*altera pars*”, aceia pe cari de ani de zile nu i-a ascultat nimeni, problema va trebui să primească soluția dreaptă și de mult așteptată.

Noi avem convingerea, că așa va fi.

G. ALMĂȘIANU.
secr. gen. al Asoc.

Religia în școlile noastre primare.

S'a spus în trecut de atâtea ori și se accentuează și astăzi cu înzistință, că religia are o importanță covârșitoare nu numai în educația copilului, ci și a masselor întregi. Credințele religioase au frământat în trecut întreaga omenire și religia prin puterea ei magică, a înrudit și înblânzit indivizi și neamuri întregi. În trecut religia ne-a fost singura noastră cultură, care ne-a fortificat contra atâtor năvăliri și apăsări streine. În largul libertății de astăzi numai ea ne poate indica calea cea bună pe care trebuie se înaintăm. Știm chiar și din întâmplările trecutului, dar și din aparițiile ciudate a le prezentului, că baza de existență a unui popor este educația morală și că aceasta fără de studiul religiei nici că se poate închipui.

Dacă religia a avut și are o importanță atât de mare, să vedem ce rol i s'a dat ei în programa noastră școlară.

Dela început putem afirma fără frică de a fi contraziși, că dintre programele materiilor de învățământ, programa religiei a eșit mai confuză și mai nereușită. Vina nu este a Ministerului, ci a autorităților bisericești, cari la timpul său invitate fiind să contribue la aceasta programă, cei oin Vechiul Regat au insistat pe lângă programa veche, iar cei din Transilvania nerecunoscând dreptul Statului de a dispune asupra școlilor, au absentat demonstra'iv dela aceasta reformă. Așa apoi nu e mirare, dacă aceasta programă este jumătate istorie evreiască și băjbăie de chestiuni, cari n'au nici o legătură cu religia. De ce fond religios este d. e. Istoria lui Cain, Jertfa lui Avram, Esau și Iacob, Vinderea lui Iosif etc.? Ce sentimente pot izvorî din învățarea unui asemenea material? La nici un caz nu iubirea, credința și speranța cele trei vârtuți creștinești, ci ura, frica, invidia, specula și alte asemenea nărozenii.

O greșală formidabilă s'a făcut și prin faptul, că din programa religiei s'au uitat cu totul cântările bisericești, în vreme ce este știut, că cel mai puternic mijloc pentru desvoltarea sentimentului religios-moral este muzica religioasă. Nu este fără interes a aminti încă o anacronie, că autoritățile bisericii greco-catolice din Transilvania și-au format pentru religie programă aparte, care este și mai nepedagogică decât cea oficială. În aceasta pe lângă Istoria evreiască mai e și Catechizmul, care se memorizează fără nici un înțeles și fără a se ajunge scopul, trezirea sentimentului religios-moral.

Să vedem cum se face catechizarea și cât se lucră pe acest teren?

Legea școlară în privința persoanei care se propună religia nu este destul de categorică. Ea prevede adecă că acolo unde învățătorul este de aceeași religie cu elevii, catechizația o face învățătorul; iar unde elevii sunt de diferite confesiuni, catechizația cade în sarcina preoților respectivi, dar o poate face și învățătorul;

de altă parte autoritățile confesionale în cercul lor de competență au dat ordin preoților ca să nu lase catechizația în mâna învățătorilor, ci să o facă ei.

Sub puterea acestor dispoziții contradictorii a rezultat faptul regretabil, că nu se prea află cine să catechizeze, dar mai cu seamă preoții se subtrag consecvent dela aceasta îndatorire sub titlul că ei n'au plată specială pentru acest lucru. Nu știm cum e în vechiul regat. În Transilvania s'a făcut o regulă tristă.

În calitate de organ de control am constatat cu surprindere, că în anul 1927 din 59 școli inspectate numai la 10 s'a făcut catechizația din partea preoților, la 31 din partea învățătorilor și nu mai puțin de 9 școli au rămas fără de nici o catechizație. Ca să îl strez indiferentismul autorităților bisericești și în special a preoțimii, amintesc, că s'a aflat o școală de stat română, unde religia elevilor gr. cat. era făcută de un învățător ungar reformat, care vorbea o românească imposibilă. Și sunt multe acelea școli la cari preoții nu și găesc timpul necesar pentru a lua parte nici baremi la esamenile de religie.

Toate acestea rezultă și din faptul, că inspectarea învățământului religios este aproape inexistent. Inspectorii-protopopi, cari sunt esmiși din partea eparchiilor, să facă acest lucru, îl fac odată pe an de mântuială în formă de vizitațiune canonică, luând numai datele și plecând mai departe. De inspecție obiectivă pedagogică ferita Dumnezeu! Nu s'a întâmplat că în cuprinsul României întregite baremi un singur preot să fi fost tras la răspundere pentru neglițarea propunerii religiei în școală. Dovadă importanța minimală ce se dă acestui studiu chiar și din partea celor mai competenți.

Cum învățătorii sunt supra-încărcați cu materialul de învățământ, ba nici nu sunt categoric însărcinați cu propunerea religiei și cum preoții în majoritatea lor n'au pregătirea pentru cariera didactică își poate închipui ori și cine în ce formă monstruoasă se face învățământul religiei la noi și cu ce rezultate se muncește pe acest teren.

Ce este dar de făcut pentru îndreptarea situației? Noi ne mărginim deocamdată a arăta satrea faptică și a pune aceasta întrebare. Răspunsul să-l dea autoritățile bisericești în sarcina că-
rora cade aceasta chestie.

Vasile Nossa.

Pensionarea învățătorilor

Propășirea culturală a unui Stat este în funcție de calitatea personalului său didactic primar. Acest personal câștigă în importanța sa prin faptul, că în mecanismul cultural al Statului, școala primară deține resortul, în care se dă prima prelucrare materialului brut al neamului.

În consecința acestui fapt, Statul trebuie să tindă, a-și recruta acest personal din elemente din ce în ce tot mai bune. El creiază mijloace de răsplătire materială și morală a muncii.

Dată fiind împrejurarea că în Stat ca și în individ, fenomenele și faptele vieții se petrec determinându-se unele pe altele, s'ar părea că Statul n'ar avea nimic cu răsplata morală a învățătorului, care nu se poate asigura prin lege, fiind ea în funcție de atitudinea învățătorului în relațiile lui cu societatea. Și totuși chiar în ordinea faptului amintit, Statul dacă nu direct, indirect, prin răsplata materială, contribuie mult și la răsplata morală a funcționarului. Prin o bună retribuție materială, punând învățătorul la adăpostul grijii zilei de mâne, îi dă puțința de-a se putea el îngriji cu atât mai mult de alții și implicit a ajunge la cea mai înaltă satisfacție morală, care mai mult decât în răsplata venită din partea altora, vom găsi-o în conștiința împăcată de-a ne fi făcut pe deplin datoria. Între mijloacele create de Stat în scopurile amintite, este și dreptul nostru la o pensie, după mai mulți ani de muncă cinstită, precum și diferite ajutoare pentru infirmități provenite din serviciu,

Pensionarea învățătorului este e chestiune care trebuie să intereseze mult pe toți cei chemați a îndruma opera culturală a Statului.

În trecutul neamului nostru, nu știm să mai fi fost vr'odată vremuri în cari să se mai fi cerut învățătorului atâtea prestațiuni ca 'n timpul de față. Și noi am voi ca să putem satisface cât mai mult acestor cerințe ale vremurilor mari de astăzi, pentru că știm că ele sunt produsul unui lung proces, la a cărui desfășurare, ne-am dat și noi cu vârf și îndesat aportul nostru.

Ne trebuiește nu numai zel, ci exces de zel, ca să putem compensa cât mai mult pierderile noastre din trecut. Numai muncind astăzi cu cât mai multă râvnă apostoliască, vom putea descoperi drumul izbânzilor în viitor, de cari avem mare lipsă în munca viitorului de înzestrare a neamului cu toate calitățile recente pentru a-și putea elupta mereu în marea concurență universală, o poziție deamnă de sacrificiile trecutului.

În vederea acestora nu trebuie să uităm, că dacă salarizarea cinstită dă muncitorului puțința de-a munci serios, excesul de zel, care poate duce până la periclitarea ieșii, îi impune și datoria de-a aștepta ajutorul meritat la caz de lipsă. Insuș Apostolul Pavel, oricât de desăvârșit a fost, a simțit totuși binefacerile asigurărilor date pentru cazul de neputință.

Și atunci, salariul prea mic al învățătorului începător, este o piedecă în drumul culturii noastre. Ameliorarea lui se impune, pentru a înlătura spărietoarea celor cu vocațiune pentru această carieră. Trebuie mai multă încurajare învățătorilor tineri, spre a-și putea forma de timpuriu deprinderile, cari trebuie să le formeze natura lor de învățători pasionați pentru școală.

Tot așa salariul învățătorilor cu copii nu este în măsură, de-a ne putea creia liniștea sufletească recerută. Numărul membrilor familiei învățătorului, trebuie mai bine considerat la salarizarea lor, căci aceia apasă asupra învățătorului. Învățătorii cu copii trebuiesc ajutați, spre a se putea afirma întotdeauna demni, de-a putea fi luați de model de către cei tineri.

Dar deosebită grijă, trebuie să poarte Statul față de învățătorii îmbătrâniți în munca cinstită pe care întreagă au depus-o pe altarul de jertfă al neamului. Acestora și urmașilor lor, trebuie să le înlesnească traiul prin o pensionare omenească, așa încât ei să nu se poată considera ca o povară a țării ci drept slujbași cari și-au făcut datoria. Deci socotind că munca învățătorului e grea și obositoare credem de just ca pensionarea să se facă indiferent de vârsta lui, după 30 ani de serviciu, cu o pensie egală cu salariul de activitate al gradului respectiv, de care să beneficieze începând cu data trecerii lui la ea.

Timpul efectiv de mobilizare, din perioada de război, să li se socotească îndoit și învățătorilor români, cari au făcut războiul în armatele provinciilor robite.

Art. 12 a) din „Legea de Pensiuni“, să se aplice modificat în sensul următor: Când infirmitatea s'a produs în timpul serviciului, dacă ea n'a fost produsă de vr'un accident străin de activitatea culturală, intra și extrașcolară, pensiunea va fi de 40 % din ultima retribuție, pentru un timp servit până la 10 ani, sporită cu 4% pentru fiecare an ce trece peste acest termen.

b) Când infirmitatea produsă în timpul și din cauza serviciului, îl face pentru totdeauna neapt de orice fel de muncă, pensiunea va fi egală cu ultima retribuție de care a beneficiat în baza anilor de serviciu.

Art. 26. Învățătorul devenit impropriu de serviciu să aibă dreptul la următorul ajutor :

Până la un serviciu de 5 ani inclusiv, salariul de pe 3 ani, socotit la leafa ultimă, cu accesorii.

În caz de punere în retragere pentru tuberculoză științificește constatată, până la un serviciu de 5 ani, ajutorul va fi egal cu salariul pe 3 ani, iar dela 5—10 ani inclusiv, salariul de pe 5 ani.

La „Pensiunile urmașilor“, printre prevederile legii, să se asigure și copilului sau copiilor gemeni, legitimi, ai funcționarului, născut după decesul lui, pensiunea ce de drept li se cuvine.

Art. 8 a), b) să se aplice modificat astfel: Copiii minori ai soțului vor primi: un copil 20% din pensiunea părintelui, doi copii 40%, iar trei sau mai mulți, 60%.

Să se spună în lege, că pensia văduvei funcționarului, în cazul când ea ar deceda, dacă are copii, întreagă pensia trece la copii minori.

Art. 20 să ni se aplice modificat astfel:

Orfanii de tată și de mamă, au dreptul la pensiuine, după-cum urmează:

Un singur copil, 60% din pensiuinea cuvenită autorului; 2 copii sau mai mulți, întreaga pensiuine.

Pentru cazul când copiii sunt în continuare de studii, să primească pensia până la 24 ani împliniți.

Art. 28. Să ni se aplice modificat astfel:

Văduva funcționarului încetat din viață, mai înainte de-a fi împlinit 10 ani de serviciu, cu rețineri la pensie și fără copii minori, născuți din căsătoria lor, va primi 50% din ajutorul ce s'ar fi cuvenit soțului, iar dacă are unul sau mai mulți copii minori, născuți din căsătoria cu funcționarul încetat din viață, întregul ajutor sporit cu 5% de fiecare copil.

Acest ajutor să se plătească în 4 rate trilonare, dintre cari prima rată să se deie în termen de 30 zile dela decesul învățătorului.

Să se spună în lege, că încetarea din viață a vr'unuia din următori, după statorirea dreptului lui la ajutor, nu poate schimba nimic în ajutorul odată statorit, — că un orfan minor are drept la întregul ajutor cuvenit părintelui, iar doi sau mai mulți, la întregul ajutor sporit cu 25%, de fiecare copil.

La *Art. 29*, să se stabilească termenul, în care ajutorul de de înmormântare are să se deie, care termen să nu fie mai lung de 30 zile dela înmormântarea pensionarului.

Art. 66. În anumite cazuri, când interesele locale cer, învățătorul pensionat să poată cumula pensiuinea cu o nouă retribuție, plătită sub orice formă, chiar și dacă pensia întrunită cu retribuția nouă, ar întrece retribuțiunea corespunzătoare ultimei funcțiuni, ce a ocupat la data retragerii sale din funcțiune, fără ca pensiuinea să i se reducă.

Cerem pentru învățătorii pensionați înainte de război și înainte de promulgarea Legii Pensiiilor, precum și pentru văduvele lor un considerabil spor la pensia lor, ca să li se vină în ajutor.

Așteptăm cu încredere împlinirea acestor desiderate, ale noastre. ale învățătorilor neamului, din care aleșii lui v'ați ridicat, ca pe un prețios ajutor, în munca noastră de ridicare a poporului acolo, de unde să poată privi cu încredere în viitor.

ALEXANDRU DUVLEA

Autoritatea învățătorului în fața clasei

Sufletul viu al școlii e învățătorul și toate mijloacele de învățământ valorează doar atât, cât acel ce se folosește de ele.

După cum cea mai perfecționată mașină nu funcționează, ci rămâne o grămadă inertă de fier în mâna unui nepricepător, tot așa cea mai nouă metodă pedagogică devine caraghioasă dacă se aplică cu stângăcie.

Involuntar și aproape fără să-și dea seama, învățătorul execută asupra elevilor o influență binefăcătoare sau dăunătoare educației, potrivit cu autoritatea ce-a reușit să și-o câștige. Totul depinde de această autoritate cu ajutorul căreia învățătorul își influențează elevii săi.

Cu această autoritate învățătorul reușește într-o largă măsură să desvolte interesul pentru învățatură și un puternic imbold spre fapte bune.

Elevii prind dragoste față de învățatură, nu convinși de necesitatea ei (căci mintea lor copilărească nu poate se aprecieze decât într-o foarte mică măsură foloasele ce putem trage de pe urma științei de carte), ci convinși că dacă învățătorul le-o cere, nu poate să fie decât așa.

Cu autoritatea ce învățătorul influențează până la sugestie pe cei încredințați grijei lui părintești, făcându-i să simtă și să gândească așa cum simte și gândește el. Se înțelege că această putere de sugestie nefiind în raport direct cu autoritatea de care se bucură în fața clasei, și cu cât această autoritate influențează mai puternic în spre bine, cu atât roadele sale binefăcătoare se vor arăta mai clare.

Această influență se bazează în mare parte pe pornirea copilului de a imita pe cei mari. Copilul petrecând o mare parte din zi sub conducerea învățătorului, acesta devine pentru el un personaj extrem de important, iar când învățătorul e la culmea chemării sale, autoritatea sa în fața elevului crește până la dimensiuni nebănuite, devenind un adevărat erou.

I. Câștigarea și menținerea autorității.

Dat fiind rolul important pe care autoritatea învățătorului îl are în toate raporturile dintre învățători și școlari, învățătorul conștient de chemarea sa va căuta și se va folosi de toate mijloacele, care să i sporească această autoritate.

Pentru atingerea acestui scop, va trebui să țină seamă de următoarele :

1. Să se devoteze cu trup și suflet carierii sale.
2. Să-și mențină o liniște sufletească serenă și demnă.
3. Să pună suflet în lucrările sale.

1. Amintindu-ne că învățătorul are sarcina grea de a crește oameni, ar fi de dorit ca un învățător să aibă toate calitățile și

virtuțile unui om ideal. Cum însă Dumnezeu n'a dat tuturor cu aceeași mână darurile sale neprețuite, ci unuia i a dat 5 talanți, altuia 2, iar celui de al treilea abia unul, ar fi o absurditate să pretindem tuturor învățătorilor toate calitățile unui om superior. Ne vom mărgini a pretinde dela fiecare doar potrivit puterilor sale de muncă și talanților cu cari l-a înzestrat natura, dar dela toți suntem în drept să pretindem *devotamentul*, căci acesta e un lucru ce nu întrece puterile noastre omenești.

Primul pas pentru câștigarea autorității despre care am amintit, e să ne devotăm carierii noastre. Făcându-ne datoria cu conștiințiozitate, vom inspira elevilor împlinirea datoriei și dragostea de școală.

Pașarea ce-și murdărește cuibul. pe sine se murdărește și înjosește, iar meseriașul ce nu-și prețuește meseria, pe sine se desprețuește.

Să nu uităm dar că cinstindu-ne cariera pe noi înșine ne cinstim, și că ridicându-ne prin muncă și punctualitate, pe noi ne respectăm și ridicăm în fața lumii.

Carierii noastre, deși în fapt sărăcăcioasă. și în aparență umilă, să ne devotăm cu trup și suflet, și să nu uităm că această carieră nu-i nici meserie, nici profesiune, ci artă și apostolat.

Mai mult ca oricare dintre artiști trebuie să muncim din toate puterile punând suflet din sufletul nostru în lucrările ce săvârșim, căci pe când toți cealalți artiști creiază opere moarte, singuri noi învățătorii creem opere vii.

În școală să fim cu totul ai elevilor și pentru elevi să simțim, să muncim și să trăim.

Pășind pragul școlii, să lăsăm afară multele griji și năcazuri ale vieții și să intrăm cu sufletul liniștit și senin ca o zi de primăvară, rămânându-ne în urechi cântarea sfântă din fiecare Duminecă: „*Toată grăja cea lumească, deli noi s'o lăcädăm*“.

2. Liniștea în sine trădează putere, rezistență și hotărâre fermă. Un suflet ce se tulbură la cea mai mică adiere o valului de impresii, plăcute ori neplăcute din afară, nu ne inspiră nici când autoritate.

El e o biată barcă cu cârma ruptă rătăcită pe întinsul mării, pe care valurile o saltă ș'o coboară, o înalță în lumea ideală a visurilor de ne 'mplinit, ș'o cufundă în întunerecul trist al pesimismului. Nu ne inspiră autoritate decât un suflet complet liniștit și ferm hotărât, un suflet tare de care lovindu-se se sparg atâtea valuri furioase, căci cine vrea să stăpânească pe alții trebuie mai întâi să se stăpânească pe sine.

Să ne aducem aminte de acei îmblânzitori de animale, cari numai cu privirea hotărâtă a ochilor, țintuesc locului și fac inofensive pe cele mai feroase fiare sălbatice.

Învățătorul încă are multă nevoie de această putere de sugestie ce izvorește din liniște și hotărâre. Școlarii să vadă din glas, din privire și din orice altă mișcare a corpului, că învăța-

torul lor e un om demn, un om ce are încredere în puterile sale, un om care știe ce poate și ce vrea, un om vrednic de tot respectul.

Liniștea și hotărârea impun și dau puteri de muncă varsând în suflete încrederea, pe când tulburarea și șovăiala ca semne de slăbiciune sufletească, risipesc acea încredere și slăbesc puterile de muncă. Iată dar de ce e necesar ca un învățător, în ciuda tuturor impresiilor din afară, plăcute ori neplăcute, să-și impună o liniște sufletească senină și demnă.

3. Niciodată un învățător nu va putea munci cu destul efect, sau mai bine zis după munca lui nu va culege roadele cuvenite, dacă nu se va bucura în largă măsură de simpatia clasei.

Repet cele ce le-am mai spus, că pe școlarul în mare parte, nu dragostea de învățatură îl face silitor, ci respectul față de învățător.

Iar când acest respect se transformă într-o adevărată iubire, învățătorul poate spune cu mândrie că a atins culmea chemării sale, că a ajuns să se folosească de cea mai înaltă metodă de predare și conducere, căci elevul condus de această dragoste față de învățător, va lupta din toate puterile să fie pe placul acestuia din urmă, disprețuind și înfruntând cu bărbăție orice piedecă din cale.

Căldura vocii și a cuvintelor pătrunde adânc în multe inimi, scoțând la iveală comori neprețuite; mulți dintre micuții noștri vor ști să răspundă cu vrednicie iubirii noastre.

Privind recunoștința și iubirea lor de ființe nevinovate, vom simți că această recunoștință pentru noi e un izvor nesecat de viață nouă, că e un val de căldură plăcută ce ne cuprinde toată ființa înviorându-ne și dându-ne imbold la muncă desinteresată.

II. Pierderea autorității.

După cum unele atitudini ale învățătorului pot să-i mărească autoritatea în fața clasei, negativul acestora și altele ce le voiu aminti mai la vale, din contra pot să i-o micșoreze ori distrugă cu totul. Aceste produse ale stărilor sufletești tulburi și anormale sunt următoarele trei mai însemnate: *Tânguirea vecinică*, *Amenințarea* și *Injurătura*.

1. Greșelile școlarilor nu trebuiesc nici decum trecute cu vederea ci relevate și apostrofate. Greșește învățătorul care plânge și cârtește mereu contra școlarilor săi și cu rost și fără de rost. Dojenile repetate zilnic își pierd puterea lor educativă devenind lucruri obicnuite și deci de puțină importanță, pe care școlarii nu le mai bagă în seamă. În acest caz autoritatea învățătorului e atinsă, căci disprețuindu-i vorbele, acest dispreț se răsfrânge și asupra celui ce le-a rostit. Față de școlarii leneși sau cu o minte slabă, va trebui să ne purtăm cu multă băgare de seamă, apostrofându-i cât mai rar și încercând în tot chipul să-i încurajăm și ambiționăm.

Disprețuindu-i și relevându-le mereu lipsurile, îi facem să-și peardă și puțină încredere ce-o mai au în puterile proprii.

E bine ca în tot momentul să ne aducem aminte de cuvintele lui Raymond, care ne spune că un bun disciplinator: „*înțelege că ochiul e mai puternic instrument de disciplină decât limba*”.

2. Amenințarea încă e o mare greșală pentru învățător, căci prin aceasta în primul rând își arată neîncrederea în bunele intenții ale școlărilor. În realitate, un învățător conștient de rolul său, trebuie să se silească în tot momentul să arate că are mari speranțe și multă încredere în bunele intenții ale școlărilor săi. În acest fel școlarii cu o doză cât de mică de bun simț, se vor sili pe toate căile să arate să sunt vrednici de încrederea ce învățătorul ș'a pus-o în ei.

Ei singuri se vor sili să corespundă așteptărilor învățământului și din rușine se vor sili să înconjoare faptele ce n'ar fi plăcut acestuia.

Așa dar prin amenințarea lovim școlarii în ambiția lor și zdrobim prin aceasta cel mai frumos mijloc al educației.

3. Am ajuns la a treia și cea mai urâtă patimă, care practică distruge la sigur renumele de om superior a învățătorului față de școlarii săi. Aceasta e înjurătura, cel mai josnic produs al stărilor sufletești tulburi și bolnăvicioase.

Înjurătura care răsună atât de prost și produce disgust chiar și la ușa cortului, trebuie îndepărtată cu totul din sala de învățământ. Aici trebuie să stăpânească atmosfera de înaltă morală și înălțare sufletească, și nici decum nu trebuie pângărită cu stropii de noroi ce împrăștie înjurăturile murdare. Învățătorul care înjură se înjosește pe șine însuși și pe dreptul ajunge de râsul și disprețul școlărilor săi, nimicindu-și autoritatea atât de necesară oricui, dar cu deosebire învățătorului.

* * *

Am zărit marea însemnătate ce o are autoritatea învățătorului în toate raporturile lui cu școlarii, ș'am examinat apoi căile principale cari duc la câștigarea și menționarea acestei autorități. Celce va refuza să meargă pe aceste drumuri, sau va practica una sau mai multe din patimile dovedite ca vătămătoare, își va pierde autoritatea în fața clasei; va deveni un individ incapabil de a-și îndeplini slujba ce i-s'a încredințat și rămâne nevrednic de a se număra în rândurile învățătorilor.

Orice învățător conștient de chemarea sa, se poate convinge de rolul important, ce-l joacă autoritatea sa în toate raporturile dintre el și școlarii săi. Iar după ce s'a convins, e dator în interesul său, în interesul tagmei din care face parte, și'n interesul neamului său, să folosească toate mijloacele pentru câștigarea și menținerea autorității, și să se ferească ca de foc de practicarea patimilor urâte cari ar putea să-i micșoreze sau să-i nimicească autoritatea.

Ghiriș, 9 Ianuarie 1929.

ȘTEFAN TĂTARU.

Dreptul de proprietate a școalelor din Ardeal

(O situație neclarificată)

Până la înfăptuirea idealului național, poporul de pe aceste plaiuri își primea pentru fii săi instrucția în școlile confesionale, ocrotite de biserici. Sărace cum erau, au îndurat multe suferințe și asupriri din partea stăpânirii. Și, că toate le-au răbdat în speranța unui viitor mai bun, nu se îndoeste nimeni. Nădejdea pe care au nutrit-o neconținut, ne-a adus în fine un răsărit de soare.

De aici încoașă școala românească își începe o alta eră dacă o putem numai așa. Prima cetățue de cultură își deschide larg porțile pentru toți fii neamului. Dar pe cât era de mare bucuria noastră, pe atât creșteau alte greutăți ivite în calea noui vieți. Cărmuitorii avuse alte treburi mai importante după ei, decât interesul cultural al poporului. Pentru aceia școala a fost lăsată pe planul al doilea, mulțumindu-se cu reorganizarea ei — după felul școlii din vechiul regat. Tipul acestei școlii era contrar concepției noastre, respective școlii de stat existente în Ardeal și celelalte ținuturi. Era și este contrar, pentru că numai în principiu s'a unificat, în sensul de cuvinte, căci sub numirea de școală națională, se poate înțelege școală de stat și invers.

Dar în ce privește susținerea ei materială este inferioară foarte față de școlile de Stat existente mai înainte la noi, căci azi grija de susținere a aruncat-o Statul depe capul său pe umerii bietului popor, care e anărât și gârbovit de poveri. În loc să i-se ușureze soarta, i s'a mai adaus o povară, istovindu-i puterile. Aceasta dăduse naștere unor neîncrederi, nedumeriri, ba mai mult, se născuse conflicte între școală și susținătorii ei. Statul și-a deținut și rezervat dreptul numai prin numirea de pe frontispiciul ei, nu și prin stăpânire și sprijin material de susținere, la care era competent și era chiar îndatorat. Era obligat să o facă aceasta în interesul superior al Statului. Era obligat pentru ridicarea cinstei și moralului al acestei națiuni în fața celorlalte. Și mai mult de atât, dacă ne cugetăm la soarta și viitorul acestei școli, era îndatorat ca noul Stat român moștenitor ereditar al acestor locașuri scumpe, a căror număr este mare la noi, să devină adevăratul proprietar al școalelor de stat din Transilvania,

Și încă un motiv. Pentru că, aceste locașuri nu au fost construite și ridicate din elemosina cerșitorească a indivizilor din comune, ci din partea Statului ca for suprem și proprietar adevătat. Altfel stau lucrurile azi. Când se ridică o școală de stat în baza noui legi școlare din contribuția nu prea benevolă a comunei, ci a roape în toate cazurile prin forță — situația este con-

trară celei din trecut. Dreptul de proprietate se complică prin edificare. Și chiar aici devine Statul în conflict mai serios cu susținătorii școlii, cu comuna, care o ridică. Când comuna, din sudoarea ei edifică localul de școală, care sigur costă sute de mii, iar pentru susținerea ei cheltuiește anual alte mii ori zeci de mii, nu e mai competentă comuna asupra ei, decât Statul? Chiar și dacă i-a oferit Statul un mic ajutor comunei, aceasta încă nu-l îndreptățește să acapareze dreptul asupra existenței sau proprietății școlii. Ajutorul sau mila se face, se impune din sentimentul dragostei carității, din sentimentul umanității. Deci a cui este dreptul de proprietate al acestor școli noi? *Evident că a comunei.* Însă Statul le numește, le crede și le privește de a sale. Trebuie, că va sosi timpul, când unul din doi va trebui să cedeze.

Oricum, în felul descris avem în față două feluri de școli: una ridicată de comună și una proprie moștenită de Stat. Dacă Statul o crede, ș'o însușește și o crede pe deplin proprietatea sa atuncinici nu se poate lăpădă de ea pe motive de greutate și sarcini. Lăpădarea de o moștenire, de un drept erezit, nu e ușor. Statul devine în conflict cu alte legi, și chiar cu sine însuși. În urmare, i se impune ca toate școlile proprii de stat moștenite din ținuturile alipite, să fie ocrotite și susținute de stăpânul lor în mod obligator, și totodată să se precizeze prin lege dreptul de proprietate al acestuia față de cele noi construite. Am dori mult o lămurire, atât în interesul școlii cât și al Statului. Întârzierea și neglijarea acestei lămuriri știrbește mult prestigiul cultural al școlii și al Statului.

I. COCIORVA

Lucrul manual în școala primară.*)

În ultimele decenii ale secolului de față (XIX) s'a produs o mare agitație formidabilă în direcția aplicării Lucrului manual, ca obiect de educațiune în școlile cu învățământ general.

Această agitație, purtată de cei mai savanți bărbați de școală ai statelor mai civilizate, a ajuns, în multe din acestea, să rupă formal cu sistemul din trecut, care în mod ostentativ persista a îngrămădi pe copii, fizicește încă necomplet dezvoltăți, cu învățatură prea de tot abstractă și prin urmare greu de asimilat, munca fiind purtată inegal numai de intelect prin mijlocirea unuia din cele 5 simțuri, cari toate sunt mijlocitoarele întregii culturi a omului.

Notă. Reproducere după diferitele însemnări și notițe rămase de George Moian, fost profesor la Seminarul Central din București, cari n'au fost utilizate la lucrările rămase în manuscris și tipărite de fratele său Spiridon Moian ca „*Activitatea Simțurilor în învățământ*” și „*Sederea în școală cu urmările ei*”, și cari probabil erau menite să fie folosite de autor la alte opere.

Inovația aceasta, fiind de însemnătate educativă netăgăduită, nu poate lăsa indiferent pe nici un pedagog, conștient de chemarea sa în acest cardinal gen de ocupațiune a omenirii. Motivul să explică de sine într'un mod prea natural și iată pentruce.

Omul ca individ integru constă din corp, ca parte materială, și din spirit, imaterial. Existența celui din urmă se manifestă și se poate constata numai prin activitatea organelor corpului, organe de natură specifică și proprie acestui scop. Aceste organe de muncă efectivă corespund celor 5 simțuri ale omului, cari formează puntea de legătură intimă între corp și spirit (ca părți ale unui tot nedespărțit, expresiunea noțiunii *om*), atât privitor la acțiunile centripetale de înmagazinare, cât și la cele centrifugale de descărcare psihică.

Cu alte cuvinte, întreaga activitate psihică se execută prin acțiunile de diferită natură ale celor 5 simțuri: văzul, pipăitul, auzul, mirosul și gustul. Natura acestor simțuri e de așa fel, încât, pe când unele, lucrând, se pot dispensa în parte sau de tot ajutorul celorlalte, pe atunci altele, lucrând, provoacă, în mod nedisputabil, și pe celelalte la lucrare comună, dând naștere astfel la cele mai clare idei, cari la rândul lor formează întregul capital de cunoștiințe pentru spirit. La grupa celor dintâiu se numără văzul, mirosul și gustul, iar la grupa celor din urmă — pipăitul, nu însă pipăitul la suprafață, după concepțiunea învățământului intuitiv din trecut, ci *pipăitul constructiv*. Spiritul poate să primească impresii prin auz, pe când restul simțurilor este în pasivitate, tot asemenea impresiile văzului, ale gustului sau ale mirosului, pot fi în vie activitate și în același timp celelalte simțuri să se afle în nelucrare (douce far niente). Aceste proprietăți s'ar părea a face, ca simțurile menționate să fie superioare simțului pipăitului prin independența cu care ele lucrează. Din punctul de vedere al clarității ideilor înmagazinate de spirit, al abundenței și persistenței acestor idei tocmai din această cauză sunt acele simțuri inferioare celui al pipăitului constructiv. Raportul se explică ușor și în mod prea evident. Când mâna lucrează, celelalte simțuri nu se pot sustrage dela munca, pe care ele sunt nevoite a o presta într'o legătură intimă și nedespărțită între sine; trebuie să lucreze văzul, auzul și în parte chiar și mirosul, iar mai presus de toate mintea coordonează toate planurile și ordinea acestor lucrări, trăgând concluzii inteligente, ca un rezultat final al tuturor acțiunilor de diferită natură.

După principiile deja stabilite de pedagogie, cele mai clare și mai persistente (mai durabile) idei câștigate de spirit sunt acele, cari trec prin activitatea mai multor simțuri. Acest principiu, aplicat la exemplul menționat în urmă, la exercițiul mâinii, vorbește în favorul lui mult mai mult decât pentru ori-care din exemplele citate mai sus, la exercițiul celorlalte simțuri în parte.

Acți se concentrează însemnătatea și valoarea activității constructive a mâinii pentru cultura omului și aci este a se găsi și

explicația introducerii acestor exerciții, a Lucrului manual, în școalele primare, ca școale puse pe bazele sistemului modern de educație și instrucțiune.

Când copilul lucrează numai cu mintea, ascultând bunăoară desvoltarea unei probleme teoretice, activitatea fiind concentrată toată asupra unui singur punct, asupra spiritului, e prea naturală că și oboseala, ce urmează încordărilor de acțiune, să fie foarte mare și în consecință se resimte în mod de tot pronunțat atât de spirit cât și de întreg corpul, asupra căruia este transmisă în puterea de legătură intimă, ce există între ele. Elevul în asemenea momente de oboseală intelectuală începe să lucreze cu mâna în mod inconștient și prin urmare involuntar, dovadă diferite desemnări sau sgârșeturi, ce el face cu creionul sau cu degetul pe pupitru chiar sub ochii profesorului în timpul cursului. Acesta e un motiv firesc pentru aplicarea exercițiilor manuale ca mijloc de echilibrare între munca intelectuală și cea fizică, ca mijloc de recreație psihică, ca mijloc de disciplină elevul având și ocupație tehnică fizică plăcută pentru intervalele de repaus de ocupațiile intelectuale — și mai presus de toate, ca mijloc de abilitare manuală, mâna fiind cel mai principal organ de cultură și de susținerea vieții pentru întreaga omenire.

Ținând seamă de toate principiile pedagogice, cari servesc de bază lucrărilor manuale, programul acestor lucrări l-am întocmit în ordine inductivă. În clasele primare am introdus exerciții de îndoiri și tăieturi de hârtie; obiectele confecționate au fost figuri geometrice, obiecte usuale și jucării în miniatură și în mărime naturală.

În toate lucrările acestea s'a ținut seamă de raportul didactic educativ și economic totodată.

Observațiile, făcute în cursul acestui an, sunt dintre cele mai satisfăcătoare. Efectul moral educativ, pe care delă început îl atribuim exercițiilor manuale, a fost în realitate foarte binefăcător.

Un spirit de emulațiune și de sirguință s'a văzut între elevi prin aceste îndeletniciri folositoare și plăcute totodată.

Dacă este adevărat, că noi învățăm pentru viață, atunci cu atât mai mult trebuie să fie bazat principiul, că viața are să normeze întocmirea internă a școlii.

Seneca înainte de asta cam cu 19 secole a pronunțat principiul „*Non vitae sed scholae discimus*”, care caracterizează destul de evident bazele false ale învățământului de pe atunci. Scurt timp după aceea s'a întors această judecată în formă: „*Non scholae sed, vitae discimus*”, care formă să păstrează cu toată țaria până în ziua de azi, fără de a-i-se fi satisfăcut în tocmai condițiilor, ce cuprinde. Aceasta se poate afirma cu toată forța din următorul adevărat motiv, că deși se zice, că nu pentru școală ci pentru viață învățăm, totuși nu s'au considerat deloc cerințele vieții, ca omul să se crească, să se instrueze astfel, încât să răspundă învățământului cu condițiunile vieții, în care are să în-

tre după eșirea din școală. Până în ziua de azi s'a grămădit și se grămădește mintea copiilor numai cu cunoștințe abstracte spirituale. Exerciții practice se fac numai în cadrul învățământului spiritual și numai în astfel de formă, încât să se ușureze predarea cunoștințelor acestui soi de învățământ. Prin urmare se cultivă omul numai de jumătate adecă numai spiritul, iar cealaltă jumătate a omului, corpul și puterile sale rămân cu totul nesupărată, pe când omul trăește în lume întreg și numai întreg poarte numele sublim de „om“. Spiritul singur se chiamă spirit iar corpul singur lipsit de spirit este cadavru și ca atare nu este în stare a lucra nimic precum nici spiritul nu poate lucra nimic fără ajutorul corpului, cu care stă în legătură.

În viață, ori-ce lucră omul, lucră cu organele corpului la porunca, la conducerea spiritului, dar nu lucră numai spiritul. Pentruce daiă să se cultive prin școală numai puterile sufletești, precum s'a făcut până acum ?

Zicem că învățăm pentru viață și în realitate nu să instruiască și puterile trupești, care singure execută lucrările din viață.

Fără a'și întrebuința omul puterile sale trupești în viață nu e în stare a exista nici măcar o zi. Școala cultivă pe om că să poată trăi mai ușor; cultivând însă școala numai o parte a omului adecă spiritul. prin aceasta nu i-a dat omului posibilitatea adevăratei ușurări, pentru-că omul, eșit din școală numai cu spiritul cultivat, are să-și cultive singur puterile trupești prin fel de fel de încercări, numite pățanii sau experiențe, cari sunt cu mult mai scumpe, cu mult mai păgubitoare, decât învățătura indirectă prin mijlocirea altora cari au deja acele cunoștințe.

Prin învățarea din pățanie proprie e supus omul la o mișcare foarte nesigură, dubioasă și prin urmare lipsită cu totul de energia și curajul, ce îl avem în orice întreprindere prin siguranța, ce ne o imprimă cunoștiuțele și deprinderile noastre câștigate de mai înainte, cari încă înainte de a începe lucrarea însași, ne întăresc în convingerile reușitei în cutare sau cutare formă.

GEORGE MOIAN

Cronică.

Gradația militară. Intre alte multe deziderate ale congresului al X-lea sub punct V, s'a cerut și *gradația militară*, pe seama *invățătorilor ardeleni*, cari au luat parte la războiul de întregirea al neamului, întrând ca voluntari în armata română. — Spre mulțumirea noastră aflăm că primul început s'a făcut. Onor. Minister al Instrucțiunii cu ord. No. 16.112/1929 a recunoscut acest drept D-ului *Ioan Hațegan* inv. la școala de stat din comuna *Aschileul mare* jud. *Cluj*, ordonând forurilor școlare inferioare, să-i urce leafa cu 25% în plus. — Atragem atențiunea colegilor interesați.

*

Incadrarea invățătorilor din provinciile alipite. Un comunicat oficial publicat de toate ziarele de seamă ne vestește, ca la Ministerul de Instrucție se alcătuiesc tablourile și se studiază situațiunea invățătorilor neincadrați, precum și a acelor ce au fost încadrați la 1924.

Aceste tablouri vor fi gata în curând, iar în primele zile ale unei Mai, se va prezenta parlamentului un proiect de lege pentru clarificarea definitivă a situației tuturor acestora, spre a încheie chestiunea și a stabili liniștea în Corpul didactic.

S'a hotărât recunoașterea drepturilor după vechime, așa cum le-au avut prin legile anterioare actului „Unirii”, pe data de 1 Septembrie 1924.

Asupra acestui fapt important a se vedea articolul din corpul revistei.

*

Gratuitatea învățământului primar. Ministerul de Instrucție, bazat pe o serie de informațiuni și date pe care le are, constatând că la unele școli primare, contrar legii, se încasează dela părinții copiilor fel de fel de taxe pentru comitetele școlare, că angajează în numele Ministerului persoane, cu sau fără calificăție necesară pentru predarea unor cursuri ce după lege nu cad în atribuțiunile corpului didactic, sau n'au nici o legătură cu programul școlii limitat atât ca materii, cât mai ales, limitat ca număr săptămânal de ore.

Deci ministerul decide:

1) Având în vedere obligativitatea și gratuitatea învățământului primar, interzice cu desăvârșire încasarea oricăror taxe școlare dela părinții copiilor ce frecventează școala, ca fiind regulat înscrisi.

2) Interzice cu desăvârșire angajeri de persoane în contul taxelor școlare puse pe elevi, până în prezent.

3) Interzice categoric, predarea obiectelor și dexterităților neprevăzute în programele școlare.

Maestrele, precum și maeștrii de muzică, gimnastică, profesoarele precum și profesorii de la franceză, germană să dispară imediat dela învățământul primar.

5) Maestrele și maeștrii de lucru, precum și cele de gospodărie, vor fi limitate numai pentru învățământul complementar și numai în strictă conformitate cu prevederile legii.

6) Directorii școlilor care, cu începere dela data acestei decizii vor călca aceste dispoziții, vor fi trimiși înaintea comisiei de judecată.

*

Grupul parlamentar al învățătorilor. Învățătorii membri al parlamentului s'au constituit în grup parlamentar, în scopul de a susține și în această formă revendicările învățătorimii. Grupul acesta și-a ales următorul birou: *N. Șeitan* președinte și *I. Dobrian* secretar. Biroul are mandat de-a lucra în mod permanent în sensul înlăptuirii hotărârilor grupului.

Grupul învățătorilor parlamentari are în studiu următoarele chestiuni: 1. Salarizarea; 2. Secția pedagogică; 3. Școala normală; 4. Pensiile învățătorilor; 5. Improprietărea învățătorilor; 6. Orariul școlii primare; 7. Comitetele școlare; 8. Direcțiile școlii primare; 9. Băncile învățătoresți; 10. Cursul primar superior; 11. Termenele examenelor de avansare; 12. Personalul de control; 13. Casa corpului didactic; 14. Cărțile didactice; 15. Cooperația și învățătorii; 16. Legea organizării Ministerului Instrucțiunii.

Colegii cari doresc a contribui la o cât mai bună soluționare a acestor chestiuni, sunt rugați să-și trimită părerile ce au, pe adresa: *I. Dobrian*, Hotel Union, București

*

Comisii pentru cercetarea cărților. Ministerul Instrucțiunii' după recomandarea Consiliului permanent de pe lângă acest departament, a numit pe termen de trei ani, următoarele comisii pentru cercetarea și aprobarea manualelor didactice de curs primar.

Decedare: C. Damianovici, Maria dr. Nestor și Doru G. Niculae.

Gramatici: C. Sudețeanu, Romul Demetrescu și Traian Șuteu.

Citiri: Al. Pandele, Maria Angelescu, I. Garabeț și Leon Popescu.

Geografii: N. Gheorghiu, D. Teodosiu și C. Cioranu.

Aritmetici: O. Țino și Ath. Popovici.

Caligrafie: Șt. Bărsănescu, A. D. Athanasiu și Ilarion.

Științe agricole: N. Cojocar.

Științe comerciale: Cezar Miron.

Mărfuri: V. Dimitriu.

*

Adunarea generală a Băncii Invățătorilor. În ziua de 25 Martie 1929, s'a ținut la Cluj, adunarea generală anuală a institutului de credit „Banca Invățătorilor“, în prezența unui număr frumos de acționari, cari au reprezentat în total 3373 acțiuni. S'a făcut cu aceasta ocaziune constatări îmbucurătoare relativ la aceasta organizare economică a învățătorimii, care s'a dovedit de o utilitate indiscutabilă în mișcarea de întărire a învățătorilor, și care a făcut progrese simțitoare incheind, după o viață de numai 7 ani, bilanțul anual, la active cu suma de 24.096.500 Lei. Vrednic de luat în seama este faptul, pomenit și în cuvântarea de deschidere a președintelui, că de astădată, adunarea generală se ține în localul propriu al Institutului. Se știe că Banca Invățătorilor, și-a achiziționat încă în vara anului 1928, o casa proprie, în Piața Ștefan cel Mare, (față în față cu Teatrul Național) pentru suma de 2,300.000 Lei. Acest lucru a avut darul să întărească creditul băncii atât față de creditorii săi cât mai ales față cu deponenții, ceace se poate vedea la rubrica „depuneri spre fructificare“, care atinge cifra de 17.249.752 Lei în bilanțul pe 1928.

La progresul frumos al băncii au contribuit în măsură mare și cele 3 sucursale din Agnita, Bistrița și Gherla.

Indemnăm învățătorimea să sprijinească aceasta instituțiune pe toate căile, căci ea a dovedit a veni în sprijinul cauzelor noastre generale.

*

Trecerea elevilor normaliști în gimnazii și licee.

Ministerul Instrucțiunii a luat următoarele dispozițiuni cu privire la examenele de diferență pe care le pot depune elevii școalelor normale pentru a obține echivalarea studiilor lor cu cele gimnaziale și liceale.

Comparând nouile programe analitice ale acestor două tipuri de școale, s'au fixat următoarele examene de diferență pentru elevii, cari vor fi absolvit școala normală până la finele anului 1929:

1) Pentru cl. I și II gimnazială nu este nici un examen de diferență.

2) Pentru cl. III gimnazială, examen de diferență la limba latină.

Pentru înscrierea în cl. IV de liceu, se va trece examenul de admitere prevăzut de legea învățământului secundar.

Absolvenții a cl. IV, V și VI normală vor trece în prealabil examen de diferență la limba latină de cl. III gimnazială și examenul de admitere în liceu; apoi vor da examene integrale de clasele cursului liceal și examenul de bacalaureat.

Se specifică că examenul de diferență pentru cei cari au terminat un număr de clase, nu se acordă decât acelor care au părăsit școala normală din cauză de forță majoră, dovedită cu acte în regulă.

În ce privește pe absolvenții școalelor normale, nu se va

acorda nici examene de diferență, nici integrale, decât, pentru motive bine întemeiate și apreciate de Consiliul permanent și dela caz la caz, acelor care posedă la absolvirea școlii normale, media cel puțin 7.50.

Acei normaliști care au fost bursieri în școala normală și au părăsit cariera didactică, nu vor fi primiți nici la examenul de diferență nici la examene integrale, înainte de a face dovadă că au depus pe seama Statului sumele cheltuite de Minister, cu întreținerea lor, în școala normală.

*

Congresul Federației Universale a Asociațiilor Pedagogice. Congresul din 1929 este conceput pe un plan în adevăr internațional și educatorii din toate țările vor găsi acolo cel mai mare interes. Pentru o conferință cu program atât de vast este absolut necesar ca să se împartă lucrul în mai multe secțiuni.

În afară de întrunirile pe secțiuni, unde vor fi prezentate și discutate rapoarte privitoare la diferite subiecte pedagogice, sunt prevăzute mai multe întruniri plenare, cari vor da fiecăruia ocaziunea să audă tratându-se subiecte de interes internațional de oratori cu renume universal.

Următoarele secțiuni au fost constituite; ele vor avea loc dimineața evitând atât cât va fi posibil conflicte de orare.

1) Asociațiunile de părinți și profesori. (Noua Federație internațională) „Home and School (Familia și școala).

2) Educația prin sănătate.

3) Educația practică privită în afară de Educația profesională.

4) Asociațiile de institutori și profesori și administrația școlară, privită din punct de vedere internațional.

5) Cooperarea internațională și bunavoință. (Prepararea personalului didactic).

6) Cooperarea internațională și bunavoință (chestiuni generale).

7) În ce fel Spiritul de Cooperare internațională și de bunavoință, poate să fie introdus în școli. (Programele Societății Națiunilor).

8) Copilul dificil.

9) Vieța rurală și educația rurală.

10) Educația primei copilării.

11) Școala și comunitatea.

12) Educația, Presa și Publicitatea.

13) Aspectul internațional al serviciului bibliotecilor.

14) Dela Școală la atelier. (Programul Biuroului Internațional al Muncii).

Expoziții vor ilustra munca celor mai multe secțiuni. Serile vor fi consacrate reuniunilor, unde vor fi ascultați delegații diferitelor națiuni, ședințelor de cinematograf educativ, celebrării Serbării Naționale Elvețiene și dacă va fi posibil, unui Festival organizat de Domnul Jaques-Daleroze. Sunt prevăzute vizite la Secretariatul Societății Națiunilor și la Biurul Internațional al Muncii. Coope-

rarea acestor două instituții la programul general va fi prețios pentru toți congresiștii.

*

Cum stăm cu școlile. După o statistică făcută de marele ziar francez „Journal des Débats“ asupra numărului școlilor, re-producem și noi procentul învățătorilor:

Iugoslavia are la 12 milioane locuitori 17.332 învățători.

Bulgaria are la 5 milioane locuitori 24.361 învățători.

Ungaria are la 8 milioane locuitori 29.082 învățători.

România are la 17 milioane locuitori 31.859 învățători.

Cehoslovacia are 13 milioane locuitori 42.300 învățători.

Polonia are la 13 milioane locuitori 64.383 învățători.

Rusia are la 142 milioane locuitori 245.631 învățători.

Socotind cam câți învățători vin la un milion de locuitori, aflăm că Bulgaria stă în frunte cu 4863 învățători. Ungaria cu 3635 învățători. Cehoslovacia cu 3256 învățători. Polonia cu 2146 învățători. România cu 1874 învățători. Iugoslavia cu 1445 învățători.

Așa dar România e cam la coadă, fiind a cincea.

*

Congresul învățătorilor bucovineni. În ziua de 6 Aprilie a. c. colegii din Bucovina s'au ținut la Cernăuți al V-lea congres învățătoresc. Cu acest prilej, înainte de masă, s'a discutat asupra problemelor de capitală valoare ca: „*Revindicările învățătorimei bucovinene*“, „*Întreținerea materială a școlii primare*“, — și „*Cercurile culturale*“. — După masă constituiți în adunarea generală s'au ocupat cu partea administrativă că: dări de seamă, verificări, aprobări, descărcări de gestiuni, modificare de statute și alegerea noilor conducători. — Președinte a fost ales fruntașul învățător dl. *Niculae Simionovici*, pe care îl cunoaștem ca priceput și harnic luptător.

În acest congres colegii bucovineni au votat următoarele deziderate.

Corpul didactic primar din teritoriile alipite să fie încadrat în baza unei legi speciale.

Această lege de încadrare să cuprindă pentru Bucovina următoarele dispozițiuni:

1. Membrii corpului didactic primar, titulari la școala primară de stat din România, cari au trecut examenele după sistemul școlar austriac, ș. a.

a) Examenul de maturitate (*Reifeprüfung*) sau a primit dispensă de acest examen și

b) Examenul de calificare (*Lehrbefähigungsprüfung*) să se încadreze pe ziua de 1 Septembrie 1924 ca

1. Învățători definitiv, dacă au avut trei ani de serviciu;

2. Învățătorii înaintași de gr. II., dacă au avut șase ani de serviciu;

3. Învățătorii înaintași de gr. I., dacă au avut 12 ani de serviciu.

II. Înaintarea ulterioară a celor încadrați conform dispozițiilor art. I să se facă astfel :

1. Învățătorii definitivi să fie înaintați fără examen de înaintare ca învățători înaintați de gr. II, când vor împlini șase ani de serviciu.

2. Toți învățătorii înaintați de gr. II, încadrați conform dispozițiilor art. II, al. 1) să fie înaintați fără inspecții speciale, când vor împlini 12 ani de serviciu.

III. Retribuțiile mărite în urma acestor încadrări și înaintări să se dea pe data împlinirii vechimii cerute pentru fiecare grad.

IV. Absolvenților și absolventelor bucovinene din 1914—1918 ale Școlii Normale să li se calculeze la gradație și înaintare timpul de serviciu dela data trecerii examenului de maturitate (Reifeprüfung), dacă din cauza evenimentelor războiului n'au putut fi numiți în învățământ, imediat după trecerea examenului.

V. Învățătorilor dispensați de examenul de maturitate (Reifeprüfung) cari au trecut examenul de calificare (Lehrbefähigungsprüfung) în timpul dela 1914—1918 să li se calculeze la gradație și înaintare timpul de serviciu dela data trecerii examenului, dacă după trecerea examenului au rămas dimiși din învățământ din cauza evenimentelor războiului și ulterior au reîntrat în învățământ.

VI. Să beneficeze de aceste drepturi toți membrii corpului didactic primar, cari deși au trecut examenele după sistemul școlar austriac, totuși au mai trecut examenul de înaintare sau avut inspecții speciale pentru înaintare.

VII. Să se acorde și membrilor corpului didactic primar din Bucovina gradația de războiu, deoarece și ei sunt înrolați în armata română.

*

Adresa Asociației învățătorilor bucovineni. Cu o noare Vă aducem la cunoștință că în Bucovina nu s'au făcut până în prezent încadrările corpului didactic primar prevăzute în Art. 224 al Legii învățământului primar. Aceste încadrări sunt dorite din motivul că diferitele decizii ministeriale de încadrare au nesocotit drepturile multor membri ai corpului didactic primar. S'a întâmplat chiar cazul, că decizii favorabile corpului didactic primar, cum au fost deciziunile Ministerului Instrucțiunii No. 26.026 din 28 Februarie 1927 și No. 36.522 din 19 Martie 1927 au fost anulate de altă decizie nefavorabilă corpului didactic primar, ș. a. de deciziunea Ministerului Instrucțiunii, No. 6.437 din 17 Ianuarie 1928. Această nesiguranță a drepturilor a neliniștit și a nemulțumit corpul didactic primar din Bucovina și l-a ținut înutil sbucium permanent din anul 1920, când s'a făcut prima unificare a salariilor, până în prezent.

Ne permitem a Vă ruga să binevoiți a interveni pentru soluționarea în mod definitiv și satisfăcător a problemei încadrării noastre, luând în considerare următoarele motivări exprimate în congresul regional a învățătorimii bucovinene ținut în ziua de 6

Aprilie 1929 la Cernăuți.

Deoarece salarizarea corpului didactic primar din Bucovina era regulată înainte de Unire printr'o lege provincială (Landesgesetz) din 20 Ianuarie 1909, iar după Unire printr'o ordonanță a delegatului guvernului român, a d-lui ministru de Stat Dr. Iancu Flondor, care ordonanță se baza pe decretul-lege, No. 3.745 din 18 Decembrie 1918 corpul didactic primar din Bucovina cere să fie încadrat în baza unei legi speciale.

Drepturile câștigate în baza legii provinciale și a ordonanței citate pe cari le revendică corpul didactic primar din Bucovina la încadrarea definitivă sunt :

a) Indiferent de localitatea, unde funcționează toți membrii corpului didactic primar au dreptul de a fi înaintați până la cel mai înalt grad în învățământul primar.

b) Învățătorii dispensați de fostele autorități școlare de trecerea examenului de maturitate (Reifeprüfung) au dreptul să fie asimilați cu învățătorii cu examenele depline.

c) Toți învățătorii cari au trecut examenele după sistemul școlar austriac au dreptul să fie încadrați și înaintați ulterior în baza acestor examene, fără să li se ceară examenul de înaintare sau inspecția specială cerute celor ce au trecut examenele după sistemul școlar românesc.

Revendicarea acestor drepturi nu are ca motiv dorința de a se sustrage examenelor și inspecțiilor, după cum ne-a dat a înțelege aceasta deciziunea ministerială No. 6.437 din 17 Ianuarie 1928, ci credința că activitatea didactică, și mai ales națională merită să fie răsplătită prin o încadrare care să le acorde tuturor drepturile cuvenite și cerute. Învățătorimea română din Bucovina își atribuie o contribuție largă la păstrarea românismului pe aceste meleaguri și în timpurile cele mai vitrege ale stăpânirii străine. După Unire întreaga învățătorime a contribuit în măsură largă la răspândirea graiului și a culturii românești din Bucovina. Dacă mai luăm în considerare că mediul etnic din aceste locuri nu a favorizat această activitate remarcabilă a învățătorimii bucovinene, meritul ei este cu atât mai mare. Această activitate nu ar fi putut-o însă desvolta, dacă nu ar fi fost destul de bine pregătită pentru cariera învățătorescă.

După sistemul austriac cei ce aspirau de a intra în școala normală trebuiau să treacă un examen de primire asupra materiei prevăzute în școala civilă, iar școala civilă era o școală superioară de trei clase suprapusă școlii primare de 5 clase. În școala normală aspirantul de învățător urma 4 ani la școală. După terminarea școlii normale trecea examenul de maturitate (Reifeprüfung), iar după doi ani de funcționare examenul de calificare (Lehrbefähigungsprüfung). Învățătorii suplitori cu studii suficiente erau dispensați de examenul de maturitate (Reifeprüfung) și puteau trece după trei ani de funcționare examenul de calificare (Lehrbefähigungsprüfung). Învățătorii din Bucovina au deci o bună

pregătire, generală și specială. Pe baza acestor studii și examene au ajuns în cele mai înalte posturi de control al învățământului primar, s'au manifestat în literatură, în artă, au publicat manuale didactice, au jucat un rol însemnat în viața politică și socială din această parte a țării, au fost înaintați ca profesori la școala normală, ca profesori de dexterități la licee.

Ne permitem deci a solicita concursul Dv., rugând să luați la cunoștință expunerile din această adresă. și să interveniți în cercul Dv. de acțiune pentru legiferarea dezideratelor de încadrare a corpului didactic primar din Bucovina, czri sunt specificate în adresa următoare (Nr. 37).

Sperăm că veți binevoi a lua în considerare rugăminta noastră, pe care o facem în numele întregului corp didactic primar din Bucovina și vă mulțumim anticipat pentru tuda ce veți depune.

Învățătorimea din Bucovina sperează că cel puțin acuma, cu ocazia marilor festivități cari vor sărbători unirea noastră etnică, i se vor acorda drepturile, pe cari le cere de aproape un deceniu și cari i-au fost pe nedrept contestate până în prezent.

*

Un aparat de cetit pentru orbi. Prof. B. Rozing din Leningrad a construit un aparat special de cetit pentru orbi. Toate experiențele făcute până în prezent au adus rezultate din cele mai satisfăcătoare. Principiul aparatului constă în schimbarea literelor în semne acustice. Prin perceperea acestora ochii pot ceti literele. În prezent se lucrează la fabricarea acestui aparat și răspândirea lui în Rusia unde se află peste 300.000 orbi.

*

Lucruri triste. Ultimele comunicate din ziarele de seamă, ne aduc trista veste, că în cercetările făcute de Siguranța Statului s'au descoperit organizații comuniste între elevii școalelor primare minoritare din regiunea Petroșanilor. Căpetenia acestei țăsături primejdioase ar fi elevul *Petre Casac*, din cl. VII. a învățământului complementar. Activitatea ș'ar fi început'o de mai bine de 3 luni, fără ca autoritățile școlare să fi bănuit ceva. În colindările ce le-a făcut pe la școlile din împrejurimi ar fi înscris sute de elevi dela școlile maghiare.

Atragem atențiunea autorităților școlare spre a împedeca din vreme acest povârniș dezastruos pe care lunecă educația tineretului școlar. Să se ia sacțiuni severe împotriva celor ce nu sunt cu destulă grije la supravegherea elevilor din școalele primare.

*

Circulara Astrei. Din prilejul împlinirii a 10 ani dela Unirea Ardealului, Banatului, Crișanei și Maramureșului cu patriamă, „Asociațiunea”, care a creat Muzeul Național din Sibiiu și Muzeul Avram Iancu din Vidra, — în înțelegere cu Înaltul Guvern și cu comitetul instituit de acesta pentru aranjarea serbărilor Unirii

— a hotărît ca, întru pomenirea de veci a zilei de 1 Decembrie 1918, să ia asupra sa sarcina de a întocmi, cu concursul membrilor ei și al tuturor oamenilor de bine și *Muzeul Unirii*, a cărei clădire și sprijin material la aranjare ni s'a pus la dispoziție din partea Onor. Minister al Cultelor și Artelor.

Acest Muzeu va cuprinde:

1. Obiectele și documentele istorice în legătură cu afirmarea romanității părților ardelenene, a pregătirii și înlăptuirii Unirii și anume:

1. Obiecte și documente de proveniență română.

2. Obiecte și documente în legătură cu voivodatele românești din aceste părți.

3. Obiecte și documente referitoare la mișcările din revoluția anilor 1437 și 1514.

4. Obiecte, documente și tablouri din epoca lui Mihai Viteazul (Tabloul ce reprezintă intrarea lui Mihai în Alba-Iulia, Lupta dela Călugăreni etc.)

5. Obiecte, documente și tablouri din revoluția lui Horia, Cloșca și Crișan. (Supliciuul lui Horia etc.)

6. Obiecte, documente și tablouri din revoluția anilor 1848-49.

7. Obiecte, documente și tablouri din anul 1918, între cari procesele verbale ale Comitetului partidului național până la 1 Decembrie 1918, cu discursul dlui Dr. Alexandru Vaida-Voevod dela 18 Octombrie 1918 și cu contractul încheiat între Antantă și România, pentru intrarea acesteia în războiul mondial alături de Antantă.

8. Manifestul Generalului Presan, în original și hotărârile noastre în original.

9. Proclamația și convocarea Adunării Naționale dela Alba-Iulia, în original, procesele verbale ale Adunării și discursurile rostite, scrise de mâna fiecărui vorbitor, în original.

10. Tablourile și fotografiile făcute cu acea ocaziune.

11. Procesele verbale de constituire și alte acte ale legiunilor înființate în părțile ardelenene, ordonanțele date de aceste legiuni și drapelele lor etc.

12. Rapoartele și procesele verbale ale comitetelor județene și de plasă, ordonanțele date de aceste comitete, foi volante etc.

13. Faximilul, dacă nu se poate originalul, actului de unire, prezentat Majestății Sale Regelui la București.

14. Tabloul delegației Ardealului, care a prezentat M. Sale Regelui actul de unire.

15. Fotografiile sau tablourile convocărilor Adunării dela Alba-Iulia, dnii Iuliu Maniu, Dr. Al. Vaida-Voevod, Dr. Ștefan C. Pop, Dr. I. Suciu, V. Goldiș, Dr. Teodor Mihali, Gheorghe Pop de Băsești, Mihai Popovici, Dr. I. Ciordaș, N. Bolcaș, Căpitan Medrea, O. Gritta ș. a.

16. Tablourile morților cu această ocazie: I. Arion, părintele Opreș etc.

17. Tabloul familiei Regale.

18. Colecții de ziare și reviste din acele timpuri, deasemeni

cărțile scrise în legătură cu Unirea, etc.

Comunicând acest proiect pentru înfăptuirea unui monument de o valoare neperitoare, cum are să devină *Muzeul Unirii*, în viața neamului nostru, rugăm despărțămintele și cercurile culturale ale Asociațiunii și întreagă obștea românească, în special facem un apel călduros la toți aceia cari au avut un rol în pregătirea și desfășurarea acestor evenimente să ne vină într'ajutor, fiecare cu ce poate din obiectele indicate, pentru înzestrarea cât mai grabnică și mai mulțumitoare a acestui Muzeu.

Obiectele colectate, resp. dăruite se vor trimite pe adresa: *Despărțământul Alba al „Astrei“* (la mâna dlui director al liceului „Mihai Viteazul“ I. Sandu) Alba-Iulia.

*

Lupta contra analfabetismului în Iugoslavia. În Iugoslavia se află cel mai mare număr de analfabeți în sudul Serbiei, în Bosnia și Herțegovina. În județele accidentale și nordice, în special în Slovenia, situațiunea e mai bună. În Slovenia de exemplu sunt numai 10 la sută analfabeți. Pentru lupta împotriva analfabetismului Ministrul Instrucțiunii Publice Boja Maximovici a aprobat zilele acestea un credit pentru înființarea de alte 500 posturi de învățători în școlile primare. În afară de aceasta, Ministerul Instrucțiunii Publice pregătește o dispoziție, după care toți învățătorii vor fi nevoiți să organizeze în comunele lor cursuri speciale de scris și citit pentru analfabeți.

*

Recidiva analfabetismului în Rusia. Un fenomen foarte interesant a fost constatat de societatea „Jos analfabetismul“, care a condus lucrările timp de 5 ani, pentru lichidarea analfabetismului în Rusia sovietică. Acest fenomen nu poate fi numit altfel decât „recidiva analfabetismului“.

În toate țările, cei cari au învățat a scrie și a ceti, rămân știitori de carte toată viața. Cu totul altfel se prezintă lucrurile în Rusia. Aci s'a putut constata că un mic număr din cei cari au învățat carte trec din nou în categoria analfabeților, deoarece uită complet abecedarul.

O însemnată parte din cei cari au absolvit școlile rurale au cunoștințe atât de slabe încât pot fi considerați știitori de carte numai din punct de vedere formal. E de observat că cursul complet al școlilor normale absolvă numai 10% din elevi. Restul de 90% părăsesc școala după 1—2 ani de studiu. „E clar — scrie „Krasnaia Gazeta“ din Leningrad, că acest număr considerabil rămăsese fără școală mărește și mai mult numărul de precoci analfabeți“.

Ultimul recensământ general a dat la iveală un fenomen cu totul paradoxal: numărul analfabeților între minori în S.S.S.R. este mult mai mare decât între adulți. Valul a analfabetismului vine de jos. Pe când între populația adultă în vârstă de 16—30 de ani numărul

bărbaților inalfabeți formează 15%, iar cel al femeilor 14%, numărul analfabeților între minorii de 11—15 ani formează cel al băeților 25%, iar cel al fetelor 47%.

Acest fenomen paradoxal se explică prin faptul că prin măsurile de luptă contra analfabetismului în armata roșie și între membrii organizațiilor profesionale s'a reușit de a reduce analfabetismul între majori, pe când insuficiența rețelei școlare n'a permis punerea în aplicare a planului la sate. După statisticile oficiale numărul tinerilor analfabeți formează la sate 41% băeți și 53% fete. În realitate numărul analfabeților între tineretul dela sate este și mai mare. Chestiunea lichidării analfabetismului nu încetează a fi actuală. Al doilea congres al societății „Jos analfabetismul“, care se ține la Moscova, are înscris în program în multe chestiuni în legătură cu lichidarea analfabetismului, însă cari nu pot fi realizate din cauza lipsei de școli, învățători și recidivism, fiind necesar de a se preda carte din nou la acei cari neavând posibilitatea de practică, au uitat complect să citească.

*

Intâlnire colegială. Solicitat de mai mulți colegi și în înțelegere cu ei, am hotărît să ținem în vara anului curent convenirea absolvenților școlii normale din Blaj, din 1904, acum la împlinirea alor 25 ani.

Rog deci pe toți colegii în viață să binevoiască a lua cunoștință de aceasta hotărîre și a mă aviza prin o carte postală cu adresa exactă — dacă primesc aceasta propunere, spunându-și deodată și părerea asupra datei ce urmează să fixăm pentru aceasta convenire. După ce voi primi adeviziunile tuturor, în conștelegere cu cei mai aproape — vom fixa ziua definitivă și voi da și alte lămuriri în revista noastră „Învățătorul“ și prin ziare.

ANDREI PORA,

Cluj, Directorul Casei Învățătorilor.

*

Clarificarea situației normaliştilor fără stagiul militar. Normaliștii cari posedă titlul de capacitate prevăzut de art. 113, alin. I din legea înv. primar-normal, pentru a fi numiți în învățământ, dar care nu posedă una din condițiile esențiale prevăzute de alin. a, b, c, e, f, și IX, cum este aceea a serviciului militar făcut, creiază o categorie de învățători intermediari ce vor fi numiți în mod provizoriu, cu salariul de învățător cu titlul provizoriu și instabilitatea de suplinitor.

*

Examenele particulare de curs primar. Ministerul Instrucțiunii aduce la cunoștința celor interesați că examenele particulare pentru elevii cursului primar se țin conform regulamentului în două sesiuni: 15 Mai și 14 Iunie. Cererile de înscriere la aceste examene se adresează, numai inspectoratelor școlare Elevii cari doresc să depună examen de mai multe clase,

vor trebui să obțină, în prealabil, aprobarea inspectoratelor școlare respective.

*

Achitarea ordonanțelor de plată dela Min. Instrucțiunii. Ministerul Instrucțiunii aduce din nou la cunoștință dispozițiunea că se achită creanțele aprobate din anii trecuți, până la 1927 inclusiv, atât membrilor corpului didactic de toate categoriile, cât și furnizorilor respectivi.

Titularii creanțelor cu domiciliul în capitală, vor primi ordonanțele chiar dela Ministerul Instrucțiunii — direcția generală a comptabilității — iar cei din provincie, vor fi înștiințați de către Administrațiile financiare respective, ca să se prezinte acolo spre încasare, întrucât ordonanțele se trimet prin Ministerul de Finanțe direct la Administrațiile financiare.

În acest scop, membrii corpului didactic și moștenitorii legali ai celor decedați, precum și furnizorii, vor comunica Ministerului în timpul cel mai scurt posibil, adresele ce au în prezent și unde trebuie să li se achite creanța, spre a nu pierde dreptul la ordonanțare.

*

Convenire. Toți absolvenții Școlii normale din Blaj, contingentul 1894, cari la sfârșitul acestui an școlar împlinesc 35 ani dela absolvire, sunt rogați a-și trimite de urgență adresele lor, Dlui *Leon Maior* inv. în Blaj (Școala primară de stat), pentruca fiecare să poată fi încunoștințat la timp despre data convenirii.

*

† **Teodor Speranță.** — În ziua de 9 Martie a. c. în urma unui acces de anghină pectorală s'a stins la București vestitul anecdotist popular *Teodor Speranță*. Și fiindcă toți învățătorii cunosc părți din opera acestui scriitor, din prilejul scrierii acestui necrolog, vom nota câteva lucruri și despre autor.

Teodor Speranță s'a născut în 1857. Face carte la Iași. La început era hotărât pentru haina preotească. Mai pe urmă să resgândește și se face institutor. Dar nu rămâne nici pe această carieră. Ajutat cu mijloace să duce în Belgia și învață literile. Întors acasă ca doctor în Filosofie ajunge profesor de Limba română la Școala normală de institutori. Ca profesor s'a dovedit a fi un bun pedagog. Lecțiile lui erau foarte plăcute. Nu era formalistul programelor oficiale. El da posibilitate ca elevii să-și valorifice adevăratele aptitudini intelectuale. Cu ajutorul acestora adună în vacanțele de peste an mult material folcloric, care mai târziu la folosit așa de bine în lucrările sale atât de valoroase. Fiind apreciat ca un iscusit om de școală, a fost făcut inspector a învățământului secundar, în care calitate l-a găsit și moartea în frumoasa etate de 74 de ani.

Fiindcă specialitatea sa era limba română a lucrat mult pe acest teren didactic. Astfel în mod treptat a început cu „*Abecedarul*“ (1891) pentru clasa I, ca apoi să continue cu: — „*Cursul de*

limba română pentru clasele primare“ (1899—1902) cl. II—IV, și să încheie cu: „*Exerciții gramaticale*“ pentru clasa III (1894) și clasa IV (1895).

Terminând cu cursul primar trece la cel secundar. Așa pornește: „*Cursurile practice de cetire și recitațiuni*“ pentru clasele I, II, III și IV. Apoi „*Morfologia și Sintaxa*“ pentru cl. I și II școalelor medii și „*Poetica*“ pentru cl. VI.

Teodor Speranță s'a dovedit în viața sa, ca un bun povestitor pentru mintea copiilor. Din scrierile sale în acest gen amintim: „*Călătoriile lui Enache Cocoloș*“ (1903) „*Sar și Ionel*“ (1920) „*Minunea vieții și cheia lumii*“ (1902).

Genul său favorit a fost însă *anecdota*. Prin aceasta ridiculizează diferite scăderi observate la neamul nostru precum și la națiunile, cu cari noi românii trăim în strânsă legătură. — Din acestea unele o să rămână cât și literatura, — fiindcă sunt po-doabe rupte din inteligența scăpărătoare a poporului. Fiindcă volumele au sporit repede unul după altul autorul încă le-a botezat în tot felul. Așa avem: *Anecdote populare, înpenate, pipărate, marimate, de post, cu noroc, etc.*

Cunoscând o bună parte din scăderile neamului nostru, scriitorul T. Speranță a încercat și o îndreptarea lor. Astfel ș'a încercat norocul și cu piese pentru teatru sătesc. Numărul lor e destul de bogat, și multe din ele să joacă cu succes de trupele diletanților dela țară. Dintre acestea amintim lucrările: „*Unde duce beția*“ (1900), „*Ce face dracu*“ (1900), „*De necaz*“ (1900), „*Ce poate lenevia*“ (1908), „*Mana vacilor*“ (1908), „*Mireasă*“ (1908), „*Teatru de familie*“ 12 piese (1912), „*Curcanul*“ (1922) etc.

Alături de aceste scrieri de un succes trecător, T. Speranță are și opere de valoare științifică. — Pe baza acestora a fost ales și membru corespondent al Academiei române. — Intre cele mai alese pomenim: „*Fabula și fabuliștii români*“ (1893), „*Lămuriri asupra literaturii culte și populare*“ (1906), „*Versificația română și originea ei*“ (1906), „*Scriitori vechi cu portrete*“ (1909), „*Miorița și călușerii urme dela Daci*“ (1924) etc.

Insemnând această activitate bogată, sperăm că va fi un indemn mai mult, pentru învățătorii noștri de a-i ști prețui și folosi munca spre binele și folosul țării. (tr.)

*

† **Ioan Gorun.** — Atunci când cei mai mulți dintre noi ne pregăteam pentru serbătorirea marelui prasnici al Învierii Domnului, într'un sanator din capitala țării își trăia ultimele clipe marele nostru scriitor *Alexandru Hodoș*. Născut la 1863 în o fruntașă familie din părțile Abrudului, după o activitate prodigioasă de aproape $\frac{1}{2}$ veac să stinge, la etatea de 66 ani. — Inzestrat cu o fire observatoare și adânc pătrunzătoare s'a putut manifesta în diferite direcțiuni, lăsând opere neperitoare. Ca gazetar de forță a scris articole îndrumătoare în cele mai de seamă ziare de aici și dincolo de Carpați. Unele erau semnate chiar cu numele său ori-

ginal. — Restul întregii sale activități a prezentat-o lumii sub pseudonimul *Ioan Gorun*. Sub acesta va și rămânea eternizat în literatura noastră contemporană. — Astfel ca poet a publicat la început: „*Câteva versuri*“ (1901). — Tot în versuri, a tradus pe „*Faust*“ de Götthe (1906) cea mai bună traducere pe care o avem până astăzi. Multe din poeziile sale au rămas însă împrăștiate prin diferite reviste, unde au văzut lumina zilei. Mai bogată ia fost activitatea în direcția schiței și *novelei române* din care ne-a lăsat: volumele: „*Alb și Negru*“ (1902), „*Taina a șasea*“ (1905) „*Lume năcăjită*“ (1911) și „*Fata cea frumoasă*“ (1916). Cătră sfârșitul vieții sale a cultivat și *satira* din care ne-a lăsat: „*Obraze și măști*“ 1922 și „*Nu te supăra*“.

Ioan Gorun în toate scrierile sale s'a distins ca un *fin stilist* și *adânc cunoscător* a tuturor *noanțelor subtile* pe cari le au cuvintele noastre românești. — Și pentru a fi de folos și celor mai puțin inițiați în aceste taine a scrisului iiterar, a publicat cartea: „*Ști românește*“ (1911) care, aduce reale folosese și astăzi. — Dar spre a arăta multe lucruri bune ce se pot face în satele și orașele noastre a scris pe: „*Robinzon în țara românească*“ (1904). Dintre traduceri merită să fie amintite lucrările: „*Spre pacea eternă*“ de Em. Cant și „*Contele de Monte Cristo*“ de A. Dumas.

Alte lucrări scrise dar necoleționate să găsem în revistele: „*Lucefărul*“, „*Sburătorul*“, „*Flacăra*“, „*Viața literară și artistică*“, „*Lumina*“, „*Renașterea*“ și ziarul „*Adevărul literar*“.

Cu activitatea acestui mare și *profund scriitor*, s'au ocupat cei mai de seamă critici literari ca: *Nic. Iorga*, *H. Chendi*, *M. Dragomirescu*, *Oct. Tăslăuanu*, *L. Marian*, *H. P. Petrescu* ș. a. Toți iau recunoscut *vrednicia talentului*, așezându-l în unul din cele mai de seamă locuri ce le are literatura noastră contemporană.

Insemnând marea pierdere ce a suferit neamul nostru prin moartea ilustrului scriitor *Ioan Gorun*, aducem o pioasă recunoștință celui ce a trecut în parnasul nostru național. In veci să fie amintirea lui!

(tr.)

Cărți.

„**Pentru reforma învățământului istoriei**“ de *I. Nisipeanu* și *T. Geantă*, Cultura Românească, București. Preț 80 Lei.

În seria cărților de metodici speciale a singuraticilor obiecte, lucrate în spiritul școlii active de dñii *I. Nisipeanu* și *T. Geantă*, cartea aceasta formează volumul al patrulea. E un op absolut indispensabil fiecărui învățător, care voește în școala sa, să se ocupe în un mod deosebit cu studiul istoriei. Și aceasta e obligat să o facă, dacă voește ca instrucția să o săvârșească în un spirit adevărat național. Istoria neamului românesc trebuie să fie centru de gravitațiune în jurul căreia să grupează toate celelalte obiecte din școala primară. Recunoscută această importanță, natural că la

propunerea ei trebuie să fim conduși de deosebite considerații pedagogice. Numai în felul acesta se va ajunge scopul ca în legătură cu celelalte discipline de învățământ să promoveze cultura generală, a elevilor din școala primară.

Opul de față a dlor *I. Nisipeanu și T. Geantă* este un mare progres față de alte opuri similare. Dânșii în tratarea acestei materii au ținut seamă de tot ce s'a scris asupra istoriei în literatura universală. Adnotațiile din cuprinsul cărții ca și Bibliografia dela urmă ne sunt măturie. Cartea are o estenziune de peste 300 pagine. După o precuvântare lămuritoare întreg conținutul e împărțit în 5 capitole mari. În acestea să ocupă cu: *evoluția istoriei și învățământului ei la popoarele vechi, clasice și moderne; scopul și însemnătatea istoriei în școala primară; treptele psihologice în învățământul istoriei și realizări practice*. Adecă lecții model pentru fiecare clasă. În partea finală sunt *Anexele* cu reproduceri foarte instructive din cei mai mari istorici ai lumii, pentruca să încheie cu câteva pagini din Istoria culturală și socială a neamului nostru.

Chiar și numai din acest succiut rezumat, credem că cetitorii noștrii s'au convins, despre însemnătatea opului și folosul practic pe care autorii îl înbie colegilor învățători. Atragem luarea aminte și-l recomandăm spre studiere. (tr.)

*

„Codul Invățăământului“ — de *Paul Negulescu, J. Dumitrescu, G. Alexianu și T. Dragoș*, București, 1000 pag, 1929. Prețul 600 Lei.

Refacerea aproape completă a învățământului României întregite de o parte, iar de altă parte concilierea conflictelor dintre drepturile câștigate sub imperiul vechilor legi cu drepturile stabilite de noile legi, a dat naștere în bună parte la o scrie numeroasă de procese de contencios administrativ.

În mod firesc, dată fiind cunoașterea insuficientă a unor legi de pură specialitate, nu numai de organele chemate a soluționa conflictele, dar chiar de însăși părțile interesate, s'a putut observa;

1) O timiditate din partea acelorora cari își revendicau drepturile legale; de multe ori aceștia fiind în dubiu, renunțau la ele.

2) O interpretare variabilă a acelorasi texte de lege, lucru care făcea pe membrii corpului didactic să-și piardă încrederea în drepturile lor.

În'un Stat legal, menținerea ordinii de drept și restabilirea imediată a legalității atinse, trebuiesc considerate ca principii fundamentale.

Particularul conștient de situația lui isvorită din lege, are nu numai dreptul, dar chiar datorica să ceară menținerea ordinii legale. Acest scop nu poate fi însă atins fără cunoașterea completă a legilor și mai ales n interpretărilor juridice.

Institutul de științe administrative al României, de sub directa conducerea A. S. R. principele-regent Nicolae, făurindu-și din aceste

principii fundamentul doctrinei sale, socotește de a sa datorie să contribuie la educarea spiritului public în această direcție. În vederea acestui scop el a creat o Bibliotecă a legilor adnotate.

Volumul I din această Bibliotecă conține *Codul învățământului* cuprinzând: legile *învățământului primar, secundar și superior*, împreună cu regulamentele respective, cu toate legile modificatoare până la zi, cu toate deciziunile ministeriale importante.

În josul fiecărui articol se găsește o rubrică de observațiuni unde cititorul poate găsi expunerea de motive, desbaterile parlamentare, *deciziunile Curții de Casație și ale Curților de Apel dela 1905 până la zi și o bogată adnotațiune a autorilor.*

Lucrarea cuprinde aproape 1000 pagini și s'a pus în vânzare la 1 Februarie 1929. Această lucrare este datorită d-lui Profesor Universitar *Paul Negulescu*, secretarul general al Institutului de Științe Administrative și Directorul Școlii superioare de Documentare și de Științe Administrative; D-lui *Jean Dumitrescu*, Directorul General al Contenciosului Ministerului de Instrucție. D-lui Profesor *G. Alexianu*, dela Universitatea din Cernăuți și avocat-șef în Ministerul Instrucțiunii, D-lui *T. Dragoș*, avocat în Ministerul Instrucțiunii și Profesor la Școala Superioară de Documentare și de Științe Administrative.

Restul legilor în legătură cu învățământul (legea de organizare a Ministerului, a Casei Școlărilor, Inv. Particular, Profesional, Comitetele Școlare, etc.) vor forma partea II-a din Codul învățământului, ce va apare ulterior.

Prețul volumului I este de Lei 600.

Comenzile se adresează Librăriei *Pavel Suru București, C. Victoriei 73*. Dat fiind utilitatea lucrării și numărul restrâns de exemplare ce am tipărit, din cauza cheltuelilor mari ce necesită imprimarea, rugăm pe cei doritori a-și procura lucrarea să trimeată costul prin mandat poștal, indicând adresa unde să fie trimis volumul.

*

„Profesorul“ — de S. Mehedinți București, Editura Socec, 1929. Prețul 25 Lei.

Este conferința marelui nostru om de școală ținută la Cluj, în cadrele Extenziunii Universitare asupra reformei învățământului nostru superior. Conține idei și păreri frumoase asupra rolului ce-l are „Profesorul“ care trebuie socotit adevărata temelie a tuturor reformelor școlare. El este — „*întâia unitate de măsură a valorilor, pe care epoca noastră le pune în circulație*“ — (pag. 8.)

În mâna profesorului sunt încredințate rândurile de generații. Și după cum el va fi mai mult ori mai puțin conștiu de datoria sa, va ajuta și conlucra la întărirea Statului și viitorul neamului, — prin felul cum va ști crește *tineretul*. — „*Fiindcă toate se pot amâna în viața unui neam. Putem amâna știința, arta, filozofia; putem, în vremurile de cumpănă, să scădem până și hrana zilnică. Un singur lucru nu se poate amâna: grija de viitorul po-*

porului, iar acest viitor e cuprins în un sigur cuvânt: **tinerețul**. El este capitalul din ale cărui procente viitoare trăește orice neam. Grija de creșterea lui nu poate fi amânată, cum nu amâni grija de a respira, — dacă nu vrei să pieri“. — (pag. 23).

Dr S. Mehedinți în continuare arată că Universitatea nu pre-gătește în mod suficient pe profesorul zilelor noastre. De aici se esplică numărul mare a celor ce să poticnesc în fața bacalauriatului. Dânsul pledează pentru înființarea *Seminarului Normal Superior* în care vede singura scăpare.

Cărticica în cele 40 de pag. prezintă mult interes și face lumină în problema reformei învățământului superior. (tr.)

*

„Rolul învățătorului ca factor de îndrumare socială“ — de *Radu Petre* prof. de pedagogie, Pitești, Scrisul Românesc, Craiova 1929.

Este, subiectul, care face parte din programul oficial a conferințelor generale amânate de douăori. Autorul a făcut un mare bine tratând în o broșură de 20 pag.: *„Rolul învățătorului, ca factor de îndrumare socială“* pe care îl stabilește în direcție social-profesională, social-culturală, social economică și social-politică, toate concludând spre *„învățătorul ideal“*.

Toată această activitate se manifestă în afară de păreții, școalei cu oamenii maturi din viața satelor și orașelor. Învățătorul însă să poate valida ca *„factor de îndrumare socială“*, și în viața din interiorul școalei. Și e dovedit, că el, dacă voește să pornească în adevăr o sănătoasă îndrumare socială, trebuie să înceapă cu micii cetățeni din monarhia lui școlară. Prilej fericit îi înbie: condncerea de sine a clasei, alegerile mîniturilor, comisiile de judecată și aplicare de pedepse, conducerea bibliotecilor și instituirea tovărășiilor și cooperative'lor școlare. Această lature a rămas cu totul neglijată de dr prof. *Radu Petre*. Și fără ca să fie tratată problema și sub această lature, ea nu se poate considera deslegată. Nu! Fiindcă sub aspectul vieții școlare prezintă un interes mult mai mare, ca sub cel prezentat de autor. Intregită broșura și cu această parte poate fi învățătorilor și școalei de mare folos. (tr.)

*

„Administrația învățământului primar“ de *E. Chencinchi și Ioan Pavel*. Ed. II. Bistrița 1929. Prețul 80 Lei.

E o bună călăuză pentru organele administrative ale școalei primare, cu care noi ne-am mai ocupat la prilejul tipării primei edițiuni. Dupăce însă cea de față prezintă o reală îmbunătățire în senzul adaptării nevoilor practice, cerute de observările învățătorilor ca și de experiența autorilor, întregindu-se cu nou material informativ, ne simțim datori a atrage și noi din nou atenția colegilor asupra ei. Cei ce să conformează își ușurează și accelerează munca proprie. Cartea să poate procura dela: „Tipografia Națională“ G. Matheiu din Bistrița.